

PĀRSKATS

PAR VALSTS AIZSARDZĪBAS POLITIKU
UN NACIONĀLO BRUŅOTO
SPĒKU ATTĪSTĪBU

LATVIJAS REPUBLIKAS
AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

PĀRSKATS

PAR VALSTS AIZSARDZĪBAS POLITIKU
UN NACIONĀLO BRUŅOTO
SPĒKU ATTĪSTĪBU

Izdevējs:
Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija
K. Valdemāra 10/12, Rīga, LV-1473, Latvija
www.mod.gov.lv

Dizains – Tomass Folks

Foto: A. Kukemilka, M. Zemgalietis, A. Rikveilis, U. Davidovs

SATURS

1. nodaļa	LATVIJAS VĒSTURISKĀ PIEREDZE	7
2. nodaļa	LATVIJAS VALSTS DROŠĪBAS UN AIZSARDZĪBAS POLITIKAS PAMATPRINCIPI	9
3. nodaļa	AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA	13
4. nodaļa	NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU STRUKTŪRAS ATTĪSTĪBA	18
5. nodaļa	NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU VEIDI, PAVĒLNICĪBAS UN SPECIALIZĒTĀS VIENĪBAS	25
6. nodaļa	NBS KOMANDVADĪBAS, SAKARU, INFORMĀTIKAS UN IZLŪKOŠANAS SISTĒMA, PERSONĀLVADĪBA	37
7. nodaļa	AIZSARDZĪBAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA	41
8. nodaļa	STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	48
9. nodaļa	VIDES AIZSARDZĪBA	59
10. nodaļa	SAIKNE AR SABIEDRĪBU NOBEIGUMS	61 64

1. NODAĻA

LATVIJAS VĒSTURISKĀ PIEREDZE

Latvijas valsts drošību, ekonomisko labklājību un attīstības iespējas nosaka mūsu valsts ģeogrāfiskais izvietojums, vēsturiskās attiecības ar kaimiņu valstīm un tautām, valsts ekonomiskais stāvoklis, kultūras tradīcijas un aizsardzības spējas. Latvijas vēsturiskajā pieredzē rodami pietiekami daudz argumentu, lai Latvijas drošība tiktu saskatīta tās dalībā starpvalstu drošības un ekonomiskajās sistēmās – Eiropas Savienībā (ES) un Ziemeļatlantijas līguma organizācijā (angļu val. *North Atlantic Treaty Organization* – NATO).

Latvijai valstisko neatkarību izdevās izcīnīt ar ieročiem rokās Pirmā pasaules kara beigu posmā. Latviešu karavīri bija iemantojuši lielu pieredzi un atzinību par drosmi un prasmi kauju laukā.

Neskatoties uz panākumiem Latvijas valsts izveidē, vēlākā Latvijas vēsture liecina, ka neitralitātes politika un atsacīšanās no militāras pretošanās okupācijas varām nenodrošina ne valsts pastāvēšanu, ne tautas fiziskā spēka un pašcieņas saglabāšanu.

Nepietiekams bruņojums, militārās sadarbības līgumu trūkums Baltijas valstu starpā un tā laika starptautiski politiskā situācija bija cēlonis turpat 20 000 vīru lielo Latvijas bruņoto spēku iznīcināšanai un tālākai piespiedu izmantošanai padomju un fašistisko okupācijas varu interesēs. Pat vēl vairāk – tās savos okupācijas spēkos nelikumīgi iekļāva vairāk nekā 200 tūkstošus latviešu un citu Latvijā dzīvojošu tautību karavīru. Liela daļa no tiem krita kaujās, daļa nonāca Rietumu emigrācijā, daļa – deportēti uz “nāves nometnēm” Sibīrijā. Tā tika pazaudēta Latvijas valsts 20. gadsimta pirmajā pusē uzkrātais militārais potenciāls un tradīcijas.

Līdz ar neatkarības atgūšanu 20. gadsimta deviņdesmito gadu sākumā vajadzēja būtiski pārveidot visas valsts pārvaldes iestādes. Īpaši sarežģīti

bija sākt valsts aizsardzības sistēmas izveidi. Nebija ne aizsardzības koncepcijas, ne bruņojuma un atbilstošas infrastruktūras, ne arī vissvarīgākā – pietiekama skaita militāri pieredzējuša personāla. Tās bija padomju okupācijas sekas, kas pusgadsimta garumā liedza nacionālas militāras sistēmas pastāvēšanu.

1991. gada janvāra barikāžu atcere Rīgā,
2003. gada janvāris

Lai nodrošinātu atjaunotās Latvijas valsts drošību un aizsardzību, bija nepieciešams iesaistīt civilo sabiedrību. 1991. gada rudenī tika izveidots brīvprātīgs sabiedrības paš aizsardzības formējums – Zemessardze. To var uzskatīt par pirmo Nacionālo bruņoto spēku veidu, kam joprojām ir ievērojama nozīme valsts aizsardzības sistēmā. Nedaudz vēlāk aizsāka veidot Aizsardzības ministriju, bruņoto spēku veidus un to militārās vienības, kuru komplektēšana joprojām balstās uz profesionālo un obligāto militāro dienestu.

Latvija no putna lidojuma

Nemot vērā vēsturisko pieredzi, deviņdesmito gadu sākumā Latvijas drošības un aizsardzības politikas pamatā tika likta teritoriālā valsts aizsardzības koncepcija ar stratēģisku mērķi – pilntiesīga dalība NATO. Jaunā drošības situācija un starptautiskā sadarbība pavēra iespējas valsts aizsardzības sistēmas vajadzībām sagatavot nacionālos militāros un civilos speciālistus, kas šobrīd attīsta Latvijas militārās spējas un veido bruņotos spēkus saskaņā ar NATO militārās savietojamības prasībām.

Rezultātā 2002. gada 21. novembrī Prāgā NATO valstu un valdību vadītāju sanāksmes laikā Latvija saņēma uzaicinājumu sākt pievienošanās sarunas NATO. Saņemtais uzaicinājums starptautiskajai sabiedrībai apliecināja Latvijas sasniegumus tiesiskās, stabilas un demokrātiskas valsts izveidošanā un valsts aizsardzības sistēmas sekmīgā attīstīšanā. Taču, neskatoties uz to, Latvija ir turpinājusi intensīvu darbu, lai apliecinātu savu gatavību

pildīt saistības, sniegt līdzvērtīgu ieguldījumu Alianses mērķu sasniegšanā un sekmēt reģionālo drošību.

Arī 2003. gada 20. septembra referendums, kad vairākums Latvijas pilsoņu nobalsoja par Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā, apliecina vēlmi ne tikai pievienoties Eiropas demokrātiskajām un ekonomiski attīstītajām valstīm, bet arī gatavību uzņemties atbildību par miera un stabilitātes nodrošināšanu Eiropas kontinentā.

2004. gada 29. marts uzskatāms par simbolisku robežšķirtni starp vēsturiski mantoto drošības garantiju nepietiekamību un Latvijas vēsturē līdz šim vēl nepieredzētām stabilitātes un drošības izredzēm. Kļūstot par pilntiesīgu starptautisko organizāciju dalībnieci, Latvijas valsts un tās sabiedrība var ar pārliecību raudzīties nākotnē un ar apņēmību veicināt valsts attīstību.

2. NODAĻA

LATVIJAS VALSTS DROŠĪBAS UN AIZSARDZĪBAS POLITIKAS PAMATPRINCIPI

2.1. Latvijas aizsardzības politikas pamatprincipi

Iestāšanās NATO ievieš nozīmīgas izmaiņas Latvijas aizsardzības koncepcijā, jo Latvija iekļaujas valstu kopējā kolektīvās drošības sistēmā, piedalās kopējos drošības veicināšanas pasākumos. Kļūstot par NATO dalībvalsti, Latvija neapšaubāmi iegūs drošības garantijas, taču jāapzinās, ka vienlaicīgi pieaugs arī lidzatlīdzība par starptautiskās drošības procesiem, kā arī jārēķinās ar reālu dalību starptautiskajos drošības nodrošināšanas pasākumos.

Līdz ar to Nacionālo bruņoto spēku darbība un attīstība ir vērsta uz trīs pamatzdevumu izpildi: Latvijas aizsardzības nodrošināšanu, NATO un ES dalībvalsts saistību izpildi un dalību starptautiskajās militārajās operācijās.

Vēsturiskā pieredze un mūsdienu starptautiskā drošības vide apliecina Latvijas drošības realitāti – to nevar skatīt atrauti no starptautiskās drošības stāvokļa, kuru raksturo pieaugoša asimetrisko draudu izplatība – starptautiskais terorisms, masu iznīcināšanas ieroču izplatība, etniskie konflikti. Tie ir apdraudējumi, kuriem nav nacionālu robežu un kuru novēršana ir atkarīga no tā, cik cieši valstis ir spējīgas sadarboties. Nolūkā dot savu ieguldījumu starptautiskās drošības vides stiprināšanā un apdraudējumu mazināšanā, arī Latvija nepārtraukti attīsta savas aizsardzības un pretterorisma spējas dalībai starptautiskajās operācijās.

Latvijas pilntiesīgā dalība NATO ir rosinājusi pārskatīt un 2003. gada rudenī valdībā un Saeimā apstiprināt Valsts aizsardzības koncepciju, kas nosaka Latvijas aizsardzības pamatprincipus un aizsardzības spēju attīstības vadlinijas jaunajā drošības situācijā. Saskaņā ar koncepciju valsts aizsardzības pamatā ir valstu kolektīvā aizsardzība NATO un ES ietvaros,

profesionāli bruņotie spēki, kā arī bruņoto spēku un sabiedrības cieša sadarbība.

Kolektīvās aizsardzības princips rada priekšnoteikumu Latvijai koncentrēt pūles un resursus militāro spēju sasniegšanai, kas nodrošina Alianses dalībvalsts saistību izpildi, dalību starptautiskajās operācijās, kā arī paaugstina Latvijas aizsardzības spējas.

Pašreiz Latvijas aizsardzības sistēmas attīstību nosaka:

- mūsdienīgu komandvadības sistēmu nepieciešamība, sakaru un informācijas pārraides sistēmu attīstība un to drošība;
- militāro kaujas spēju efektīva nodrošināšana, mūsdienīgi ekipētu un bruņotu vienību esamība;
- aizsardzības pilnveidošana pret masu iznīcināšanas ieročiem;

Aizsardzības ministrs Atis Slakteris tiekas ar NATO ģenerālsēkretāru Jāpu de Hopu Sheferu, 2004. gada 11. marts

- vienību gatavība dalībai starptautiskās militārās un miera nodrošināšanas operācijās;
- mūsdienīgu mācību bāzu izveides nepieciešamība.

Lai nodrošinātu NATO savietojamības prasību izpildi un nepieciešamības gadījumā sabiedroto spēku atbalsta saņemšanu, Latvija turpina pilnveidot ārvalstu bruņoto spēku uzņemošās valsts atbalsta sistēmu.

Profesionālu bruņoto spēku nepieciešamība ir priekšnoteikums pakāpeniskai pārejai uz pilnībā profesionāliem bruņotiem spēkiem līdz 2006. gadam, atsakoties no obligātā militārā dienesta. AM un NBS speciālisti ir sagatavojuši koncepciju šīs pārejas realizēšanai. Tā dos iespēju efektīvāk izlietot resursus Latvijas skaitliski nelielo bruņoto spēku vajadzībām.

Veidojot un attīstot uz profesionālo militāro dienestu balstītus bruņotos spēkus, būtiska ir motivētu cilvēku iesaistīšana valsts aizsardzībā. Tāpēc tiek pilnveidotas rekrutēšanas un militārā dienesta iesaukšanas sistēmas, kas spētu ieinteresēt cilvēku un nodrošināt darba tirgū konkurētspēju.

Bruņoto spēku un sabiedrības sadarbības princips ir izšķirošs priekšnoteikums valsts aizsardzības

mērķu un uzdevumu sasniegšanā. Sabiedrības izpratne par valsts aizsardzības sistēmu, bruņotajiem spēkiem un to darbības principiem veido noturīgu atbalstu valsts drošībai un aizsardzībai. Latvijas ierobežotie resursi un dalība valstu kolektīvās drošības sistēmā nepieļauj masīvu mobilizācijas sistēmas izveidi. Tomēr sabiedrības līdzdalības iespēja valsts aizsardzībā tieši saglabāta ar Zemesardzes palīdzību.

Nemot vērā bruņoto spēku sasniegtās spējas, tie profesionāli piedalās dabas un tehnogēno katastrofu novēršanā, to izraisīto seku likvidēšanā, nesprāgušās munīcijas neitralizēšanā, meklēšanas un glābšanas darbos, kā arī ekoloģiskajā uzraudzībā. Savukārt līdzīgi sabiedrība un civilās institūcijas sadarbojas militāro uzdevumu izpildē – nodrošina civilo ekspertīzi, piedalās mobilizācijas resursu vai uzņemošās valsts atbalsta pasākumu nodrošināšanā.

Starptautiskās militārās sadarbības princips paredz izvērstu starptautisko sadarbību, ietverot ne tikai sadarbību NATO dalībvalstu un Baltijas valstu ietvaros, bet arī sadarbību ar ES un Baltijas jūras reģiona valstīm un NATO partnervalstīm.

Latvijas kontingenta BALTSQN-9 karavīru pirmsmisijas apmācība Dānijā, 2004. gada februāris

Kļūstot par NATO dalībvalsti, Latvija saglabā pašreizējos starptautiskos divpusējās sadarbības projektus, vienlaicīgi apzinot jaunas jomas, kurās sadarbība ar NATO valstīm sniegs Latvijai iespēju efektīvi integrēties NATO.

Integrējoties NATO, Baltijas valstīm ir jāturpina attīstīt un pilnveidot kopējos militāros projektus, kas nodrošina ierobežoto resursu efektīvāku izlietošanu un kopējo militāro spēju pilnveidošanu.

Latvijas mērķis Eiropas drošības un aizsardzības politikā ir veicināt stabilitātes un drošības stiprināšanu Eiropā, nostiprināt ES krīžu pārvarēšanas spējas un sniegt ieguldījumu transatlantiskās sadarbības veicināšanā.

Sadarbība ar NATO partnervalstīm, tai skaitā Krieviju, ir iespēja, kā veicināt uzticēšanos, drošību un stabilitāti Eiropā. Dalība NATO Latvijai dod iespēju līdzdarboties un sniegt savu ieguldījumu šās sadarbības tālākā attīstībā, daloties pieredzē ar NVS un Dienvidaustrumeiropas valstīm un veicinot demokrātisko reformu procesu šajās partnervalstīs.

2.2. Ministru kabineta darbības deklarācija

2004. gada 9. martā pieņemtajā Ministru kabineta deklarācijā sadaļā "Valsts aizsardzība" noteiktie galvenie mērķi ir:

- Latvijas valsts līdz 2006. gada beigām pāries uz profesionālu armiju. Nodrošināsim Nacionālo bruņoto spēku (NBS) profesionalizāciju un atteiksimies no obligātā militārā dienesta, izveidojot efektīvu personāla atlases un apmācības sistēmu, kā arī izstrādājot konkurētspējīgu atalgojumu un sociālo garantiju programmu profesionālā dienesta karavīriem;
- turpināsim iesākto aizsardzības reformu un nodrošināsim bruņoto spēku savietojamību ar NATO. Transatlantiskajā aliansē turpināsim būt par uzticamu sabiedroto, kurš piedalās kolektīvās aizsardzības sistēmā un operācijās;
- līdz 2004. gada beigām restrukturizēsim Nacionālos bruņotos spēkus, lai nodrošinātu Latvijas saistību izpildi kolektīvās aizsardzības sistēmā un NBS kvalitatīvu izaugsmi atbilstoši Latvijas un NATO noteiktajiem spēku attīstības mērķiem;
- turpināsim nodrošināt 2% no iekšzemes kopprodukta valsts aizsardzības vajadzībām,

rūpējoties par plānveidīgu un efektīvu līdzekļu izlietojumu;

- izmantojot citu NATO dalībvalstu palīdzību, nodrošināsim mūsu gaisa telpas pilnīgu kontroli un aizsardzību;

- pilnveidosim militāro infrastruktūru tā, lai nepieciešamības gadījumā varētu saņemt NATO valstu militāro atbalstu;

- attīstīsim Latvijas brigādi, lai nodrošinātu viena bataljona pastāvīgu līdzdalību NATO operācijās. Attīstīsim specializētās vienības – militāros medikus, militāros policistus un sapierus, atbilstoši Latvijas un NATO noteiktajiem spēku attīstības mērķiem;

- aktīvi piedalīsimies Kopējās Eiropas drošības aizsardzības politikas formulēšanā un īstenošanā, tūpināsim Baltijas valstu militārās sadarbības projektus, kā arī sniegsim atbalstu tām valstīm, kas vēlas attīstīt savus bruņotos spēkus atbilstoši demokrātiskas valsts principiem;

- pabeigsim valsts drošības iestāžu reformu, nodrošināsim klasificētas informācijas aizsardzību atbilstoši NATO prasībām;

- attīstīsim Zemessardzi, lai nodrošinātu kolektīvās aizsardzības uzdevumus;

- līdz 2004. gada beigām pārskatīsim mobilizācijas un krīzes kontroles sistēmas aizsardzības pamatprincipus atbilstoši jaunajai drošības sistēmai;

- nodrošināsim valsts aizsardzības sistēmas stratēģiskās vadības un plānošanas efektīvu darbību, novēršot funkciju dublēšanu starp Aizsardzības ministriju un Nacionālo bruņoto spēku štābu;

- nodrošināsim Nacionālos bruņotos spēkus ar modernu bruņojumu un ekipējumu (pretgaisa, prettanku aizsardzības ieročiem, sakaru sistēmām, bruņutehniku, jūras novērošanas sistēmu un citu tehniku);

- atbalstīsim jaunatnes valstisko, patriotisko un sportisko audzināšanu, nostiprināsim un attīstīsim Jaunsardzes kustību;

- aktīvi iesaistīsim Latvijas zinātnes potenciālu valsts aizsardzības sistēmas uzdevumu veikšanā;

- nodrošināsim disciplīnu Nacionālajos bruņotajos spēkos;

- uzlabosim un padarīsim efektīvāku iepirkumu sistēmu militārajām vajadzībām;

- līdz pārejai uz profesionālo militāro dienestu uzlabosim alternatīvā militārā dienesta iespējas.

Aizsardzības ministrs A. Slakteris apbalvo leitnantu A. Robežnieku ar aizsardzības ministra apbalvojumu “Atzinības goda zīme”, Irāka, 2004. gada maijs

2.3. Latvijas dalība NATO

Dalību Ziemeļatlantijas līguma organizācijā Latvija uzskata par efektīvāko līdzekli savas suverenitātes un drošības nodrošināšanai. Dalība NATO nostiprina ne tikai Baltijas valstu drošību, bet arī veicina visa Baltijas jūras reģiona drošību, stabilitāti un labklājību.

Kopš 1995. gada, kad Latvijas Ārpolitikas koncepcija par vienu no Latvijas ārējās un drošības politikas mērķiem izvirzīja Latvijas dalību NATO, ir īstenots neatlaidīgs un mērķtiecīgs darbs, lai sagatavotos dalībai Aliansē. Tiek nodrošināta bruņoto spēku attīstība un savietojamības prasību izpilde ar NATO, ieviesta atbilstoša plānošanas un budžeta veidošanas sistēma, nostiprināta informācijas drošības sistēma, modernizēts bruņoto spēku ekipējums, kā arī veikti citi uzdevumi.

2002. gada novembrī Prāgā Latvija kopā ar citām kandidātvalstīm saņēma uzaicinājumu sākt iestāšanās sarunas dalībai Aliansē. Kopš Prāgas samita 2002. gada novembrī ir paveikti vairāki svarīgi uzdevumi Latvijas virzībā uz NATO: notikušas

iestāšanās sarunas, sagatavots un 2003. gada martā valdībā pieņemts Reformu ieviešanas plāns dalībai NATO, sagatavots 2004. gada Ricības plāns dalībai NATO, kas ir pēdējais šāda veida ziņojums alianses dalībvalstu parlamentos. Pēc NATO dalībvalstu ratificētā pievienošanās protokola Aliansei 2004. gada 29. martā Latvija pievienojās pārējām NATO dalībvalstīm.

Dalība Aliansē ir ne tikai efektīvākais veids, kā nodrošināt valsts suverenitāti un drošību, bet arī valsts vēsturē vēl nepieredzēta iespēja:

- pilntiesīgi piedalīties lēmumu pieņemšanā par Eiropas un globālās drošības politikas veidošanu;
- iekļauties to valstu saimē, kuras vieno demokrātiskas vērtības, tiesisko principu ievērošana un suverēnu valstu interešu ievērošana;
- dot ieguldījumu Ziemeļeiropas reģiona drošībā un stabilitātē;
- veicināt attiecību sakārtošanu ar Krieviju;
- palielināt iekšpolitisko stabilitāti, paātrināt ekonomisko attīstību un veicināt investīciju piesaisti;
- veidot un attīstīt mūsdienīgus bruņotos spēkus;
- mērķtiecīgi un efektīvi izmantot resursus valsts aizsardzības mērķim.

3. NODAĻA

AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

3.1. Aizsardzības ministrijas uzdevumi

Aizsardzības ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde valsts aizsardzības nozarē. Tās svarīgākie uzdevumi ir izstrādāt un īstenot valsts aizsardzības politiku, plānot un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sniegt priekšlikumus par valsts aizsardzībai nepieciešamo finansējumu, nodrošināt Nacionālo bruņoto spēku aizsardzības spēju attīstību, sadarboties ar NATO un citām starptautiskajām drošības un aizsardzības organizācijām valsts aizsardzības jomā, kā arī nodrošināt valsts aizsardzībā iesaistītā personāla pārvaldi un militāro izglītību.

Aizsardzības ministrija normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sadarbojas ar citām valsts pārvaldes iestādēm vienotas valsts politikas izstrādāšanā un īstenošanā.

Balstoties uz Ministru kabineta darbības deklarācijā noteiktajiem mērķiem, Aizsardzības ministrija īsteno valdības un aizsardzības ministra noteikto kopējo valsts aizsardzības politiku. Lai plānveidīgi īstenotu valdības noteiktos uzdevumus aizsardzības jomā, Aizsardzības ministrija izstrādā ikgadējo darbības plānu. Šā plāna pasākumi tiek saskaņoti ar Latvijas Rīcības plānu dalībai NATO, NATO Reformu īstenošanas plānu un aizsardzības ministra noteiktajām prioritātēm un uzdevumiem, kurus īsteno Aizsardzības ministrija, tās pakļautībā esošās institūcijas un Nacionālie bruņotie spēki. Aizsardzības ministrijas kompetencē ir sagatavot Militāro draudu analīzi, izstrādāt Valsts aizsardzības koncepciju un Valsts aizsardzības plānu.

3.2. Aizsardzības ministrijas personālpolitika

Viens no svarīgākajiem uzdevumiem personālpolitikā ir AM struktūras pilnveidošana un administratīvās kapacitātes paaugstināšana.

AM struktūras pilnveidošanas mērķis ir pēc iespējas efektīvāk nodrošināt ministrijai uzticēto uzdevumu izpildi. Tāpēc 2003. gadā, reorganizējot Plānu un NATO integrācijas departamentu, tika izveidoti divi jauni departamenti: Aizsardzības politikas un plānošanas departaments un Integrācijas departaments.

Aizsardzības ministrijas darbinieki apmeklē Mobilo strēlnieku bataljonu, 2004. gada aprīlis

Lai pilnveidotu AM darbu iegāžu un nodrošinājuma jomā, kopš 2004. gada valsts pasūtījuma funkcijas pilda ministrijas pārraudzībā esošā "Aizsardzības īpašumu valsts aģentūra". AM Iegādes departaments ir pārveidots par Nodrošinājuma politikas departamentu, un tā kompetencē atrodas iegādes politikas izstrādāšana.

Īstenojot Jaunatnes militārās izglītības koncepciju, 2003. gada decembrī ministrijā tika izveidota Jaunatnes militārās izglītības nodaļa. Ir pieņemts lēmums par AM pakļautībā esošas iestādes Jaunatnes militārās izglītības centra izveidi.

2004. gadā kopējais AM štata vietu skaits ir 196, kā arī 26 militārie atašeji un pārstāvji ārzemēs.

Lai nodrošinātu efektīvu AM darbību, īpaši palielināta darba apjoma apstākļos, un, ņemot vērā to, ka daļa AM ierēdņu tiek nosūtīti strādāt NATO struktūrās ārvalstīs, aktuāla ir kvalificēta personāla sagatavošana.

AM personāla kvalifikācijas paaugstināšana, pirmkārt, balstās uz akadēmisko studiju programmu apgūšanu. Populārākās jomas, kurās AM darbinieki turpina studijas maģistrantūrā vai arī iegūst otru augstāko izglītību, ir politikas zinātne, jurisprudences, vadības zinības un ekonomika. Katru gadu AM darbiniekiem ir iespēja apgūt maģistra programmu globālajā drošībā vai aizsardzības resursu menedžmentā Lielbritānijā un ASV.

Otrkārt, AM darbinieki regulāri apmeklē dažādus kursus un seminārus gan Latvijas mācību centros, piemēram, Valsts administrācijas skolā, gan

ārvalstīs. Daļa AM darbinieku savas zināšanas papildina BALTDEFCOL rīkotajā militārajā kursā civilajiem ierēdņiem.

Speciālu apmācību kursu, ko organizē Atašeju nodaļa sadarbībā ar Ārlietu ministriju, apgūst tie darbinieki, kuri ir nominēti diplomātiskajam dienestam ārvalstīs.

Liela uzmanība tiek veltīta AM personāla svešvalodu zināšanu papildināšanai un apguvei, galvenokārt angļu un franču valodai. Svešvalodu mācību kursi tiek organizēti gan ministrijā, gan ārvalstu valodu skolās (Kanādā, Lielbritānijā, Slovēnijā, Luksemburgā un Ungārijā). Labas valodu zināšanas ir arī viens no kritērijiem, kas tiek izvirzīts pretendentiem uz vakantajām amatu vietām. 2004. gadā AM ir jānodrošina 60 ministrijas civilpersonu angļu valodas zināšanas NATO STANAG 6001 3. līmenim.

Attīstot un pilnveidojot personāla vadības sistēmu, 2004. gadā galvenā uzmanība tiks pievērsta personāla apmācībai šādās jomās:

- a) svešvalodu (angļu un franču) zināšanu līmeņa paaugstināšana Latvijā un ārvalstīs;
- b) profesionālo zināšanu līmeņa uzturēšana un papildināšana (AM aktīvi izmanto Latvijas

NBS vienību parāde 11. novembra krastmalā, 2003. gada 18. novembris

Militārā atašeja Dānijā, Norvēģijā, Islandē komandkapteiņa V. Dreimaņa inaugurācijas ceremonija, 2003. gada aprīlis

mācību centru piedāvātās iespējas; turpmāk būtu nepieciešams aktivizēt sadarbību ar ārvalstu mācību centriem, plašāk izmantojot īslaicīgās mācību programmas);

c) vispārējā drošības politikas kursa apguve, kā arī vispārējās zināšanas komunikācijā, resursu menedžmentā, likumdošanā u.c.;

d) ievadkursa militārajā jomā apguve (izmantojot NAA piedāvāto īso kursu un BALTDEFCOL sagatavoto militāro kursu civilajiem ierēdņiem).

2004. gadā viena no AM personālpolitikas prioritātēm ir personāla karjeras plānošanas sistēmas pilnveidošana. Tas ir būtisks personāla vadības aspekts, jo dod personālam iespēju redzēt savas karjeras iespējamo attīstību. AM ierēdņu un darbinieku karjeras attīstības plāna sagatavošanai par pamatu tiek izmantoti ierēdņu darbības un tās rezultātu izvērtēšanā iegūtie secinājumi. Šie dati ļauj objektīvi izvērtēt katra AM darbinieka profesionālās spējas un zināšanas.

2004. gadā AM personāla rotācija galvenokārt saistīta ar darbinieku pārvietošanu uz laiku darbā kādā no starptautiskajām organizācijām. Atlases kritēriji ir darbinieka zināšanas, spējas un līdzšinējais ieguldījums ministrijas darbā.

3.3. Informācijas drošības aspekti

Latvijā klasificētās informācijas aizsardzību koordinē un kontrolē Satversmes aizsardzības birojs (SAB), kas vienlaicīgi ir arī Latvijas nacionālā drošības institūcija.

Klasificētās informācijas aizsardzību reglamentē LR likums "Par valsts noslēpumu", LR Ministru kabineta noteikumi "Valsts noslēpuma aizsardzības noteikumi" un "Valsts slepeno objektu saraksts". Spēkā esošā normatīvo dokumentu sistēma reglamentē nozīmīgākos klasificētās informācijas aizsardzības blokus – personāla drošību, tajā skaitā detalizētu personāla pārbaudes/kontroles kārtību, fizisko drošību, informācijas aprites drošību un personāla atbildību par nesankcionētu klasificētās informācijas izpaušanu. Tā ir balstīta uz "nepieciešamība zināt" principu. Atbilstoši informācijas tehnoloģijas attīstībai tiek izstrādāti elektroniski pārraidāmās informācijas drošību reglamentējošie normatīvie dokumenti.

Visas aizsardzības sistēmas institūcijas darbojas saskaņā ar AM reglamentiem un instrukcijām par klasificētās informācijas aizsardzību. Notiek NATO un ES klasificētās informācijas aizsardzības sistēmas pilnveidošana. Aizsardzības ministrijā un NBS tiek veidoti NATO un ES klasificētās

Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs E. Rinkēvičs (no labās) un ASV Nacionālās Ģeotelpiskās izlūkošanas aģentūras direktors ģen-ltn. Dž. Klappers Starptautiskajā ģeotelpiskās informācijas simpozijā, Rīga, 2004. gada maijs

informācijas apakšreģistri un kontrolpunkti. Lai klasificētās informācijas aizsardzību reglamentējošos normatīvos aktus pielāgotu NATO un ES prasībām, starpministriju darba grupa ir izstrādājusi nepieciešamos grozījumus. Notiek starptautisko divpusējo sadarbības līgumu slēgšana par klasificētās informācijas apmaiņu ar ārvalstīm.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta personāla sagatavošanai darbam ar NATO klasificēto informāciju. Aizsardzības sistēmas personāls tiek iepazīstināts ar NATO drošības režīma prasībām un standartiem. Latvijas misijā NATO (Briselē) strādā drošības virsnieks. Nodrošināta intensīvāka personāla izglītošana informācijas drošības jomā un jautājumos, kas saistīti ar nacionālās, NATO un ES klasificētās informācijas apriti.

3.4. Normatīvi tiesiskās bāzes nostiprināšana

Dalībai NATO svarīgs priekšnoteikums ir demokrātiskas valsts principiem atbilstoša normatīvi tiesiskā bāze, kas regulē aizsardzības jomu. Daudzi valsts aizsardzības jomu regulējošie normatīvie

akti tika sagatavoti 90. gadu sākumā, kad Latvija tikai sāka attīstīt starptautisko sadarbību un valsts aizsardzības sistēmu. Pagājušās desmitgades laikā notikusi plaša militārās domas, principu un struktūras attīstība, tāpēc joprojām notiek tiesiskā regulējuma pilnveidošana. Latvija ir daudz paveikusi militārās normatīvās sistēmas pilnveidošanā, lai nodrošinātu valsts aizsardzību regulējošo normatīvo aktu atbilstību NATO dalībvalstīs pastāvošajiem demokrātisku valstu principiem.

2003. gada aprīlī Ministru kabinets akceptēja jauno Aizsardzības ministrijas nolikumu. Tas nosaka Aizsardzības ministrijas funkcijas, uzdevumus, kompetenci un struktūru, kā arī amatpersonu kompetenci. Saskaņā ar nolikumu AM padotībā ir Militārā dienesta iesaukšanas centrs; Militārās pretizlūkošanas dienests; Aizsardzības īpašumu valsts aģentūra; Latvijas Kara muzejs. AM ir valsts kapitāla daļu turētāja bezpeļņas organizācijā valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Tēvijas Sargs".

Lai novērstu šķēršļus Latvijas dalībai NATO, 2003. gadā Aizsardzības ministrijas speciālisti aktīvi strādāja, veicot Latvijas normatīvo aktu saskaņošanu. 2003. gada maijā Saeima pieņēma grozījumus Nacionālās drošības likumā. Šā Aizsardzības ministrijas izstrādātā likumprojekta mērķis bija paplašināt to personu loku, kuras var iesaistīt nacionālās drošības sistēmas veidošanā un noteikt, ka minētajā procedūrā var iesaistīt ne tikai Latvijas pilsoņus, bet arī pieaicināt ārvalstu un starptautisko organizāciju (īpaši NATO) sadarbības partneru speciālistus.

Ir izstrādāti grozījumi likumā "Ārvalstu bruņoto spēku statuss Latvijas Republikā", kas nosaka kārtību, kādā tiek pieņemts lēmums par ārvalstu bruņoto spēku tranzītu Latvijas Republikas sauszemes teritorijā, kā arī kārtību, kādā ārvalstu bruņotie spēki veic tranzītu Latvijas Republikas sauszemes teritorijā.

Lai vienkāršotu iekšējās saskaņošanas procedūru un noslēgšanas kārtību līgumiem par Latvijas NBS dalību starptautiskajās operācijās vai kopējās militārās mācībās ārvalstīs, vienlaicīgi ievērojot likumos "Latvijas Nacionālo bruņoto spēku piedalīšanās starptautiskajās operācijās" un "Ārvalstu bruņoto spēku statuss Latvijas Republikā" noteiktās normas, Aizsardzības ministrija izstrādāja grozījumus likumā "Par Latvijas Republikas starptautiskajiem līgumiem".

2003. gada jūlijā stājās spēkā Militārā dienesta likums, kas nosaka militārpersonu dienesta gaitu. Likumā ir vairāki deleģējumi Ministru kabinetam un aizsardzības ministram noteikt detalizētu kārtību likuma normu īstenošanai.

Ministru kabinets pieņēma Aizsardzības ministrijas sagatavotos noteikumus, kas nosaka dažādus militārā dienesta aspektus karavīru apgādes un atalgojuma jomā, sociālajā jomā u.c.

Sakarā ar Latvijas dalību NATO 2004. gadā viens no galvenajiem uzdevumiem juridiskajā jomā ir nodrošināt Latvijas pievienošanās vairākiem NATO dalībvalstīm saistošajiem līgumiem, kas skar

visdažādākās jomas, piemēram, personāla statusu, informācijas drošību utt. Pievienošanās ir saistīta arī ar rūpīgu Latvijas normatīvo aktu analīzi, lai novērstu iespējamās pretrunas starptautisko likumdošanu.

Sakarā ar to, ka jau 2006. gada beigās ir plānots atteikties no obligātā militārā dienesta, ir svarīgi turpināt juridisko analīzi un sākt gatavot grozījumus attiecīgajos normatīvajos aktos.

Mobilo strēlnieku bataljona karavīri mācībās, 2004. gada janvāris

4. NODAĻA

NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU STRUKTŪRAS ATTĪSTĪBA

4.1. NBS attīstības plāns, prioritātes un struktūra

Latvijas dalība NATO ne tikai sniedz Alianses kolektīvās drošības garantijas, bet arī izvirza prasības mērķtiecīgi attīstīt valsts atsevišķās militārās spējas NATO kopējo drošības mērķu sasniegšanas nolūkā.

Nemot vērā tieši šos ieguvumus un mērķus, Latvija 2003. gadā ir pārskatījusi Valsts aizsardzības koncepciju un sagatavojusi jaunu Nacionālo bruņoto spēku struktūru. Struktūras projekts tika izskatīts atsevišķā NATO Aizsardzības spēju izvērtēšanas komitejas (*Defence Review Committee – DRC*) sēdē 2003. gada beigās un atzīts par Latvijas iespējām piemērotu.

Latvijas pievienošanās NATO ievieš būtiskas izmaiņas valsts aizsardzības stratēģijā un aizsardzības sistēmas attīstības plānošanā. Valsts aizsardzības koncepcija, Latvija valsts aizsardzības sistēmas

matprincipi un attīstības vadlīnijas ir pielāgotas dalībai NATO. Par aizsardzības pamatprincipiem tiek noteikta dalība kolektīvajā aizsardzībā, profesionālu bruņoto spēku izveide, bruņoto spēku un sabiedrības sadarbība un starptautiskā militārā sadarbība.

Dalība Aliansē nosaka to, ka Latvija no teritoriālās aizsardzības pāriet uz kolektīvās aizsardzības modeli. NBS struktūras attīstība līdz ar to tiek pārorientēta uz tādu struktūru, kas nodrošina bruņoto spēku vienību mobilitāti, profesionalitāti un augstu kaujas gatavību.

Viens no NBS vienību kaujas spēju paaugstināšanas priekšnoteikumiem ir pāreja no obligātā militārā uz profesionālo militāro dienestu. Ja Saeima 2004. gadā pieņems šādu lēmumu, tad sagaidāms, ka saskaņā ar sagatavoto NBS profesionalizācijas koncepciju reforma jāpabeidz 2006. gada beigās.

Sakarā ar Latvijas dalību kolektīvās aizsardzības sistēmā ir pārskatīta Zemessardzes vieta un loma aizsardzības sistēmā. Turpmākajos Zemessardzes uzdevumos ietilpst atbalsta sniegšana NBS un Valsts civilās aizsardzības sistēmai, kā arī ārvalstu bruņotajiem spēkiem.

NBS turpmākā attīstība kopumā ir vērsta uz to, lai nodrošinātu NBS vienību gatavību piedalīties NATO, ES un citās starptautiskajās operācijās un dotu ieguldījumu starptautiskās drošības stiprināšanā. NBS spēju uzlabošanā īpaša uzmanība tiek veltīta izvērtēšanas, uzturēšanas un efektīvu kaujas spēju paaugstināšanai. Tāpat tiek attīstītas ārvalstu bruņoto spēku uzņemošās valsts atbalsta spējas. Tomēr, kā jau vairākkārt minēts, dalība kolektīvajā drošības sistēmā izvirza ļoti konkrētas prasības valsts aizsardzības sistēmai.

Krasta apsardzes kuģu flotiles "Kristaps" klases
patruļkuģis KA-08

Gatavojoties dalībai Aliansē, 2003. gada 24. jūnijā Latvija no NATO saņēma 57 Spēku attīstības priekšlikumus (SAP) (*Force proposals*). Tas ir NATO redzējums, kādas militārās spējas jāattīsta katrai no NATO dalībvalstīm. NBS ir izvērtējuši iesniegtos NATO Spēku attīstības priekšlikumus. No tiem ir akceptēti 30, daļēji akceptēti – 19, viens nav akceptēts, bet četrus NBS turpina izvērtēt. 22 SAP ir jāizpilda 2005. gadā, 13 – 2006. gadā, trīs – 2007. gadā, 11 – 2008. gadā, trīs – 2009. gadā un divi – 2010. gadā.

Jaunās NBS struktūras ieviešana prasīs mērķtiecīgus reformu pasākumus vairāku gadu garumā. NBS attīstības prioritātes ilgtermiņā, pirmkārt, noteiks starptautiskā drošības situācija un NATO valstu kopējie uzdevumi. Tomēr pat tad Latvijas valsts aizsardzības pasākumu, NBS struktūras pilnveidošanas un militāro spēju mērķi pamatā paliek līdzšinējie – Latvijas teritorijas aizsardzība, dalība valstu kolektīvās drošības un aizsardzības pasākumos un NBS vienību piedalīšanās NATO militārajās operācijās.

Dalība NATO, gūtā pieredze, veidojot valsts totālo aizsardzības sistēmu pēc Latvijas neatkarības atgūšanas, pieejamie valsts līdzekļi un resursi valsts aizsardzības vajadzībām, kā arī iepriekšējos gados uzkrātā pieredze ļauj reāli un pamatoti izvērtēt sagaidāmo NBS attīstības pasākumu efektivitāti.

Lai paātrinātu NBS militāro spēju paaugstināšanu un efektivizētu NBS uzdevumu izpildei atvēlēto līdzekļu atdevi, turpmāk ir jāatsakās no mērķa veidot totālās mobilizācijas plānus un plašu rezervistu sistēmu visas valsts mērogā. Šī iepriekšējā gadsimta aizsardzības organizācijas pieeja, arī "Aukstā kara" pieredze ir jāaizvieto ar mūsdienām atbilstošiem kolektīvās aizsardzības risinājumiem. Nākotnē Latvijas aizsardzības sistēmai jāspēj nodrošināt jaunās NBS struktūras esošo vienību pilnu izvēršanu, nodrošinot ar sagatavotu personālsastāvu. Tas nozīmē, ka rezervistiem ir jābūt profesionāli labi sagatavotiem un augsti motivētiem. Šā mērķa sasniegšanā vislielākā nozīme būs Zemessardzei, precizējot tās darbības mērķus un uzdevumus, un efektīvi integrējot NBS kopējos attīstības pasākumus.

Lai ievērojami palielinātu NBS profesionālo kaujas un atbalsta vienību sagatavotību atbilstoši 21. gadsimta apdraudējumiem, kā arī mazinātu terorisma izpausmes iespējas Latvijā, tuvākajos gados nozīmīga prioritāte būs salīdzinoši nelielu un ātri izvēršamu vienību kaujas spēju pilnveidošana saskaņā ar NATO prasībām. Šīm vienībām ir jābūt

Šaušanas mācības, Ādaži, 2003. gada maijs

atbilstoši sagatavotām, ekipētām un pieejamām arī kolektīvās drošības operācijām NATO, ES, ANO vai sabiedroto spēku sastāvā. Iepriekš minētais apliecina NBS galveno uzdevumu nemainību:

- Latvijas valsts suverenitātes, teritoriālās nedalāmības un tās iedzīvotāju aizsardzība no militāras agresijas;
- NBS vienību augsta kaujas gatavība, spēja iesaistīties un patstāvīgi uzturēties starptautiskajās operācijās;
- efektīva NBS vadība un kontrole (komandvadība);
- nepārtraukta NBS modernizācija un profesionālā kaujas apmācības līmeņa paaugstināšana;
- sadarbība ar valsts civilajām institūcijām un sabiedrību, atbalsta sniegšana dabas katastrofu un ārkārtas situācijās.

Saskaņā ar 2003. gada decembra aizsardzības ministra pavēli "Par Nacionālo bruņoto spēku struktūru" NBS sastāvā ir NBS Apvienotais štābs, Sauszemes spēki, Jūras spēki, Gaisa spēki, Zemessardze, Nodrošinājuma pavēlniecība un Mācību vadības pavēlniecība, Sakaru un informācijas pavēlniecība, Militārā policija un Drošības dienests.

Bruņoto spēku vadību īsteno NBS komandieris, kas ir tieši pakļauts aizsardzības ministram. NBS komandieris nosaka bruņoto spēku stratēģiskos aspektus un atbild par NBS vadību un kontroli.

Par uzdoto nacionālo un starptautisko militāro uzdevumu izpildi, vienību apmācību un starptautisko militāro misiju gatavības līmeni atbild NBS komandiera vietnieks un NBS štābs operatīvās vadības līmenī.

Nacionālo bruņoto spēku veidi pilda taktiskās vadības uzdevumus. Spēku veidu, Zemessardzes, Militārās policijas un pavēlniecību komandieri atbild par sev padoto vienību apmācību, kaujas un operatīvo gatavības līmeni, kā arī sagatavo vienības dalībai nacionālajās un starptautiskajās operācijās.

Nodrošinājuma pavēlniecība atbild par NBS apgādi, padoto vienību apmācību, kaujas un operatīvo gatavību.

Mācību vadības pavēlniecība atbild par militāro doktrīnu attīstību, personāla rekrutēšanu, individuālajām mācībām un izglītību.

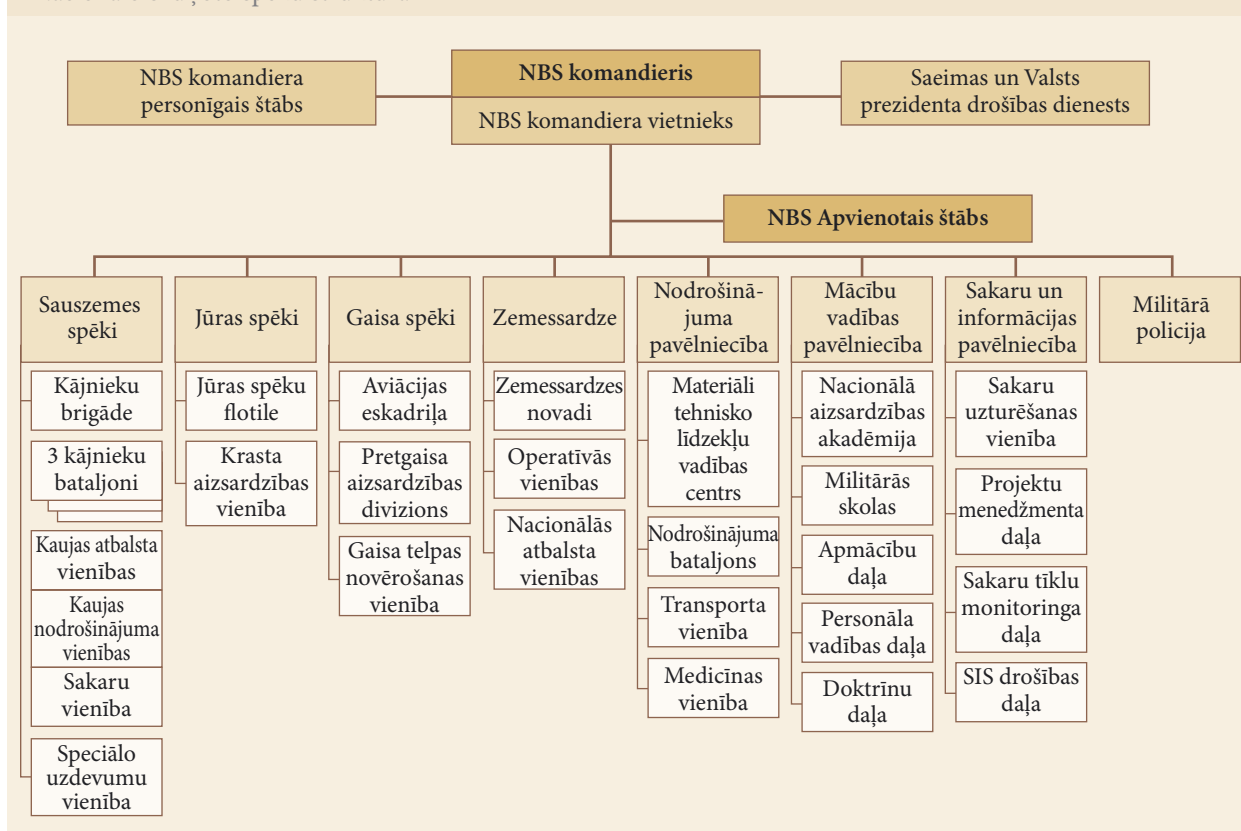
NBS jaunās struktūras pamatā ir prasība neveidot atsevišķu kara vai miera laika struktūru, kā tas tika plānots agrāk. Jaunās struktūras efektivitāti raksturo spēja bez strukturāliem pārveidojumiem vadīt un pēc nepieciešamības aktivizēt NBS vienības

gan miera, gan arī valsts apdraudējumu vai kara situācijās.

Bruņoto spēku miera laika uzdevumu veikšanas kvalitāte lielā mērā ir atkarīga no to struktūras. Tā nosaka to, cik efektīva ir vadība, sadarbība, plānošana un resursu izmantošana.

NBS struktūras pamatuzdevums miera laikā ir sagatavot bruņotos spēkus militāro operāciju veikšanai valsts sauszemes, gaisa telpas un teritoriālo ūdeņu aizsardzībai. Pēc iestāšanās Ziemeļatlantijas līguma organizācijā šis uzdevums tiek paplašināts, paredzot dalību arī starptautiskās operācijās Alianses sastāvā ārpus Latvijas robežām. NATO dalībvalstīm ir izvirzīta prasība, lai vismaz 40% no operācijām paredzētā nacionālā militārā personāla un vienību būtu sagatavoti dalībai starptautiskās operācijās ārpus valsts robežām NATO spēku sastāvā. Tāpēc NBS struktūrā vienlaicīgi ir iekļautas vienības, kurām atbilstoši NATO nepieciešamībai tiek paredzēta gatavība piedalīties kolektīvās drošības pasākumos un militārās operācijās ārpus valsts robežām. Līdz 2010. gadam Latvijas NBS sastāvā jābūt profesionāliem augstas gatavības spēkiem, kas par 60–70% sagatavoti dalībai starptautiskās operācijās. Taču šādas augstas gatavības pamatā nav tikai nepieciešamība piedalīties operācijās ārpus

Nacionālo bruņoto spēku struktūra

Latvijas teritorijas. Tās nepieciešamības gadījumā tiks izmantotas arī Latvijas teritorijas aizsardzībai.

Esot NATO dalībvalstij, Latvijas valsts atbilstoši NATO līguma noteiktajām drošības garantijām apdraudējumu gadījumā saņems sabiedroto militāru atbalstu. Lai spētu uzņemt Alianses vienības Latvijas teritorijā, nepieciešams nodrošināt uzņemošās valsts atbalsta sistēmu. Tas nozīmē, ka Latvijas militāro spēku gatavībai jābūt NATO prasībām atbilstoši savietojamai arī Latvijas teritorijā saņemot citu valstu bruņoto spēku palīdzību, ja tie tiek izvietoti, darbojas vai šķērso Latvijas teritoriju. Šī uzdevuma veikšanai ir jāsagatavo Uzņemošās valsts atbalsta plāni un Nacionālo spēju katalogs (datubāze, kurā iekļauta informācija par uzņemošās valsts atbalsta ietvaros pieejamo infrastruktūru un tās spējām).

Vienlaicīgi šādu mērķu izpildei sagatavotas NBS vienības vajadzības gadījumā spēs sniegt atbalstu valsts institūcijām, pašvaldībām un sabiedrībai dabas katastrofu un ārkārtas situāciju gadījumos.

2004. gadā īpaša uzmanība tiks veltīta Kājnieku brigādes veidošanai, Zemessardzes Novadu atbildības nostiprināšanai, Zemessardzes bataljonu specializācijai, Nodrošinājuma un Mācību vadības pavēlniecību tālākai pilnveidošanai, kā arī Sakaru un informācijas pavēlniecības izveidei.

Lai nodrošinātu NBS jaunās struktūras mērķu sasniegšanu, ir jāturpina vispusīgi uzlabot aizsardzības sistēmas administratīvās spējas, jāefektivizē NBS esošā komandvadības sistēma, informācijas aprites kvalitāte un tās drošības aspekti. Ir jāprecizē NBS vienību uzdevumi, jāvērtē to izpildes kvalitāte, jāuzlabo personāla vadības un apmācību organizācijas sistēma, īpaši Zemessardzē. 2004. gadā jāsāk modernizēt vienību bruņojums un ekipējums, jāpaaugstina vienību mobilitātes spējas, būtiski jāuzlabo iegāžu sistēma un infrastruktūra.

Īpaši jāuzsver, ka NBS jaunās struktūras sekmīgas ieviešanas pamatā ir valsts atvēlētu līdzekļu garantēta pieejamība 3–4 gadu ilgā laika posmā.

Nacionālo bruņoto spēku attīstības galvenās prioritātes:

- turpināt integrāciju NATO;
- modernizēt vadības un kontroles sistēmu, bruņojuma, apmācību, nodrošinājuma un apgādes sistēmas;
- pilnveidot pretgaisa aizsardzības, gaisa telpas novērošanas un kontroles sistēmas;
- attīstīt NBS vienības un būt gataviem tās pārvietot uz operāciju vietām;
- attīstīt un meklēt iespējas kopējai sadarbībai ar

NBS Valodu skola

NBS štāba vadības sapulce, 2003. gada augusts

Baltijas valstīm kolektīvajai aizsardzībai nepieciešamo militāro spēju attīstīšanā un pilnveidošanā; – pilnveidot ārvalstu bruņoto spēku uzņemošās valsts atbalsta spējas.

4.2. NBS Apvienotais štābs

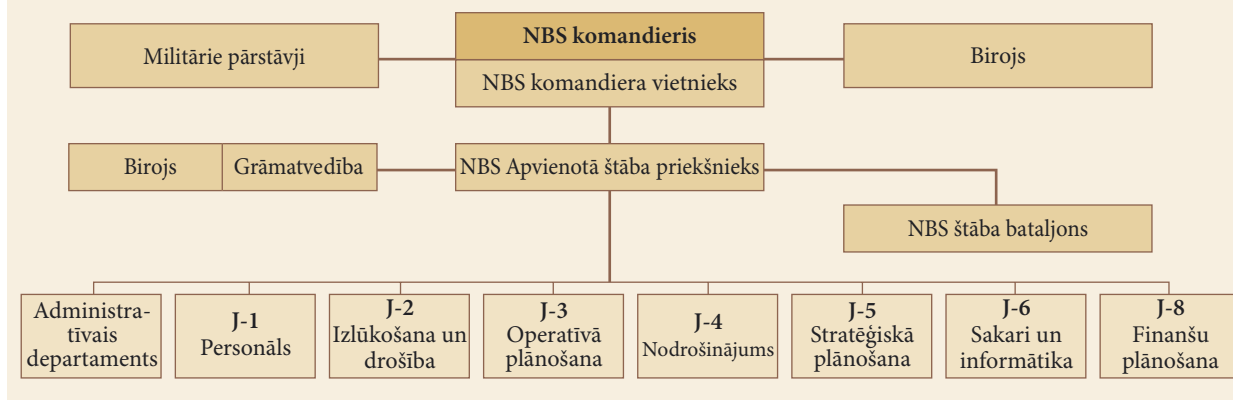
Institūcija, kas nodrošina komandierim iespēju realizēt nepārtrauktu vadību un kontroli, ir NBS Apvienotais štābs. Tā galvenais uzdevums ir sagatavot

lēmumu pieņemšanai nepieciešamo informāciju, dokumentus un priekšlikumus, nodrošināt NBS komandiera pavēļu un rīkojumu izpildes kontroli.

NBS Apvienotais štābs sastāv no 8 departamentiem:

- J-1 Personālsastāva departaments;
- J-2 Izlūkošanas departaments;
- J-3 Operatīvās plānošanas departaments;
- J-4 Nodrošinājuma departaments;
- J-5 Stratēģiskās plānošanas departaments;

Nacionālo bruņoto spēku štāba struktūra

NBS štāba funkciju sadalījums pa departamentiem

NBS Apvienotais štābs			
Operāciju plānošana		NBS attīstības plānošana	
J-3 Operāciju plānošana • Valsts aizsardzības operatīvā plāna sastādīšana • NBS Aktivizēšanas plāna sastādīšana • plānot un koordinēt NBS operācijas • plānot un koordinēt apvienotos starptautiskos vingrinājumus • nodrošināt NBS komandpunkta darbību • plānot, koordinēt un kontrolēt inženiertehniskā, aizsardzības no masveida iznīcināšanas ieročiem, vides aizsardzības un civilmilitārās sadarbības dienestu izveidi un attīstību		J-5 NBS attīstības plānošana • koncepciju sastādīšana • attīstības plānošana • NBS vienību vērtēšanas un ziņošanas sistēmas realizēšana • divpusējās sadarbības organizēšana • Baltijas valstu sadarbības plānošana • NBS attīstības ekonomiskā pamatojuma izstrāde • ar integrāciju NATO saistīto dokumentu izstrāde un to ieviešanas kontrole • sadarbības mērķu ar NATO izpildes koordinēšana un kontrole	
J-2 Izlūkošana • izlūkošanas pasākumu veikšana • iekšējās drošības pasākumu organizēšana • atbalsts atašeju dienestam	J-6 Sakari un informātika • koncepciju un tehniskās politikas izstrāde • sakaru un informācijas sistēmu programmu vadība • militārā frekvenču spektra izmantošanas plānošana un vadība • informācijas drošības pasākumu veikšana	J-1 Personāls • personāla plānošana • apakšvienību komplektēšana • personāla uzskaitē • normatīvo aktu sastādīšana • vērtēšana un atestācija	J-4 Nodrošinājums • nodrošinājuma plānošana • uzņemošās valsts atbalsta plānošana • nacionālā atbalsta elementa izveidošana • medicīniskā dienesta attīstība
		J-8 Finanšu plānošana • NBS budžeta sastādīšana • finanšu līdzekļu izlietojuma analīze	Administratīvais departaments • NBS AŠ administratīvās saimnieciskās darbības organizēšana • protokola pasākumu organizēšana • juridisko jautājumu risināšana

- J-6 Sakaru un informātikas departaments;
- J-8 Finanšu un budžeta plānošanas departaments;
- Administratīvais departaments.

Funkcionāli NBS Apvienotā štāba struktūru var sadalīt divās daļās:

1. NBS attīstības plānošana

NBS attīstības plānošanu sadarbībā ar J-1, J-4 un J-8 departamentiem īsteno Stratēģiskās plānošanas departaments. Šo departamentu pamatuzdevums ir izstrādāt NBS attīstības plānus, nosakot NBS attī-

tības prioritātes un uzdevumus, personāla politiku, materiāltehnisko līdzekļu un finansiālo resursu izmantošanu.

2. NBS operatīvā plānošana

NBS operatīvo plānošanu sadarbībā ar J-2 un J-6 departamentiem nodrošina Operatīvās plānošanas departaments (J-3). Šo departamentu pamatuzdevums ir izveidot un ieviest NBS apakšvienību vadības, kontroles un operāciju plānošanas sistēmu, kā arī nodrošināt NBS kaujas un kaujas atbalsta speciālo jomu/dienestu attīstības plānošanu un darbības koordināciju.

5. NODAĻA

NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU VEIDI, PAVĒLNIECĪBAS UN SPECIALIZĒTĀS VIENĪBAS

5.1. Sauszemes spēki

2003. gadā Sauszemes spēkos (SZS) tika turpinātas iepriekšējā gadā sāktās reformas. 2003. gadā, atkārtoti pārskatot SZS struktūru, reformu plānos tika ieviestas izmaiņas, nemainīgi saglabājot reorganizācijas pamatuzdevumu – SZS apakšvienību vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanu un 1. kājnieku bataljona profesionalizāciju.

Saskaņā ar jauno NBS struktūru Sauszemes spēku galvenās vienības ir Speciālo uzdevumu vienība un Kājnieku brigāde. Kājnieku brigāde būs vienība, kas nākotnē nodrošinās vispusīgu kaujas sagatavošanu nacionālajiem bataljoniem, kaujas atbalsta un nodrošinājuma vienībām. Minētās vienības būs savietojamas ar NATO un gatavas dalībai NATO augstās gatavības spēku sastāvā.

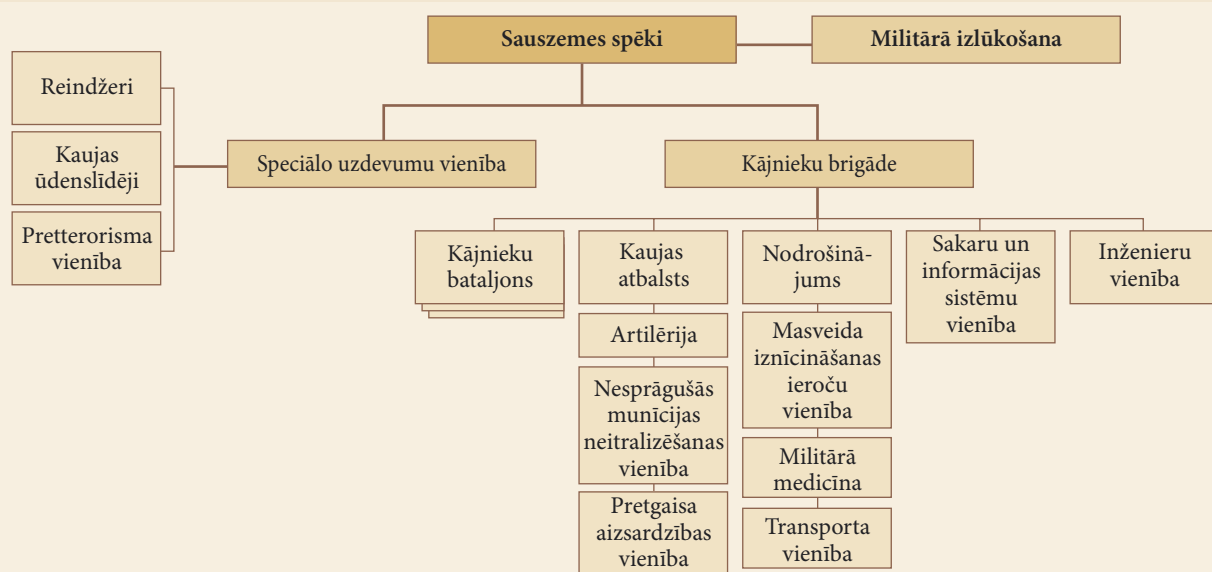
2003. gadā tika izveidota darba grupa, kuras uzdevums ir Brigādes attīstības plānošana, štatu un ekipējuma tabulu izstrāde.

2002. gadā tika izveidots 2. kājnieku bataljons, kas no 2004. gada atrodas SZS sastāvā. Bataljona galvenais uzdevums ir sagatavot profesionālā militārā dienesta karavīrus dalībai starptautiskajās misijās. Vienlaicīgi bataljonam jānodrošina obligātā militārā dienesta karavīru apmācība.

SZS galvenie uzdevumi:

- valsts sauszemes teritorijas aizsardzība;
- vadība un kontrole;
- kaujas un mobilizācijas gatavība;
- piedalīšanās starptautiskajās operācijās;
- līdzdalība krīzes situāciju pārvaldīšanā;
- sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšana.

Sauszemes spēku struktūra

Zemessardzes 27. bataljona 2. rotas mācības šaušanā, 2004. gada marts

Paveiktais 2003. gadā:

- 1. kājnieku bataljons (LATBAT) attīstīts atbilstoši bataljona Attīstības koncepcijai; bataljona kaujas nodrošinājuma rotas OMD karavīri nomainīti ar virsdienesta karavīriem;
- nodrošināta dalība starptautiskajās operācijās;
- sāka Kājnieku brigādes attīstības plānošana.

Plāni 2004. gadam:

- attīstīt Sauszemes spēkus saskaņā ar NBS attīstības plāniem un NATO priekšlikumiem par Alianses militārajām spējām;
- turpināt 1. kājnieku bataljona attīstību atbilstoši NATO noteiktajām prasībām;
- apmācīt vienības atbilstoši SZS Taktiskai doktrīnai ATP-35B;
- līdz 2004. gada jūlijam izveidot Kājnieku brigādes (LATBRIG) štābu un sagatavot LATBRIG attīstības koncepciju;
- līdz 2004. gada decembrim sadarbībā ar Igaunijas un Lietuvas sauszemes spēkiem sagatavot Baltijas Sauszemes operāciju taktisko doktrīnu;

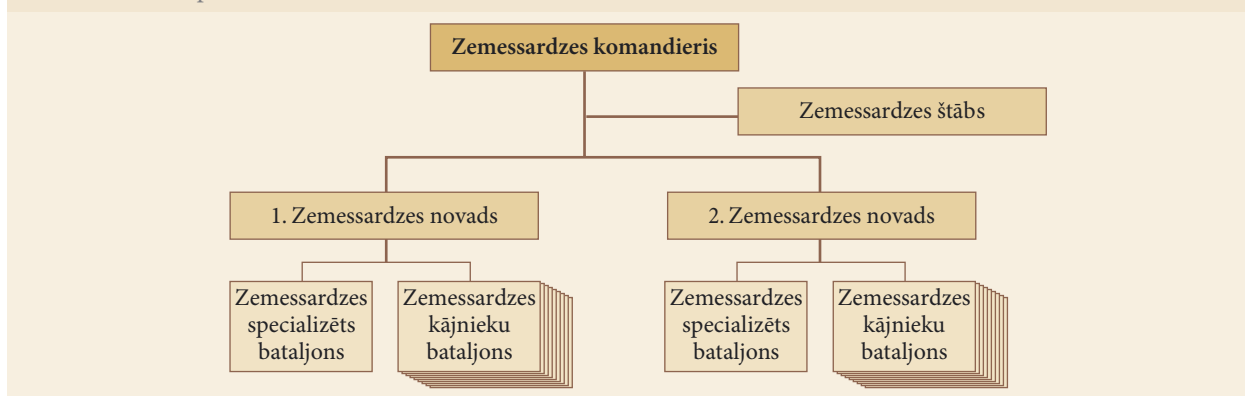
- līdz 2004. gada decembrim sagatavot nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas vadu dalībai starptautiskajās operācijās;
- turpināt Artilērijas divizionu modernizāciju un personāla apmācību;
- turpināt NBS Speciālo uzdevumu vienības attīstību.

5.2. Zemessardze

Latvijai kļūstot par valstu kolektīvās aizsardzības sistēmas dalībnieci, aktuāla kļūst tātālās, teritoriālās aizsardzības paņēmieni pilnveidošana un atbilstoša īpatsvara saglabāšana valsts aizsardzības sistēmā. Turklāt 2001. gadā aizsāktās Zemessardzes (ZS) struktūras attīstības pasākumus noteica vienību kvalitatīvai nodrošināšanai un apmācībai nepieciešamo līdzekļu trūkums. Neskatoties uz šīm problēmām, ir skaidrs, ka arī turpmākajos gados Zemessardzei ir un būs īpaši nozīmīga vieta un uzdevumi valsts aizsardzībā. Protams, pirmkārt ir jāpāriet uz Zemessardzes optimālo struktūru, kas sāka 2002. gadā un kuras nolūks ir mazināt pārvaldes birokrātisko slogu, to aizvietojo ar efektīvu komandvadības un apmācību sistēmu. Lai varētu pildīt jaunus uzdevumus, ir sagatavoti priekšlikumi Zemessardzes struktūras pilnveidošanai. Šo pasākumu galvenais mērķis ir nodrošināt Zemessardzes nākotni, attīstīt tās tradīcijas un saglabāt sabiedrības līdzdalības motivāciju valsts aizsardzības pasākumos, veidot NBS rezervistu sistēmu.

2004. gadā jāpabeidz Zemessardzes struktūras ieviešana un vienību uzdevumu precizēšana. Zemessardzes darbības mērķis ir un būs iesaistīt Latvijas pilsoņus valsts aizsardzībā.

Zemessardzes spēku struktūra

Saskaņā ar Zemessardzes jauno struktūru tai jāpilda šādi uzdevumi:

- veikt valsts teritoriālās aizsardzības uzdevumus patstāvīgi, vai arī nodrošinot NBS profesionālo vienību atbalstu;
- nodrošināt kaujas un mobilizācijas gatavību;
- veikt uzņemošās valsts atbalsta uzdevumus;
- kara vai valsts apdraudējumu gadījumos veikt valsts svarīgu objektu apsardzi;
- novērst ārkārtēju situāciju radītās sekas;
- atbalstīt sabiedrību un Jaunsardzes kustību.

Zemessardzi veido Zemessardzes štābs un divi novadi. Katrā novadā ir 8 kājnieku bataljoni un 2 specializētie bataljoni, kas specializējušies pretgaisa aizsardzībā un uzņemošās valsts atbalsta sniegšanā.

Paveiktais 2003. gadā:

Tika turpināta Zemessardzes reorganizācija:

- Zemessardzes bataljonu skaits samazināts no 24 līdz 20;
- izveidoti divi Zemessardzes novadi;
- sāktā bataljonu specializācija;
- ZS speciālo uzdevumu vienība “Vanags” apvienota ar NBS Speciālo uzdevumu vienību.

Plāni 2004. gadam:

Turpināt Zemessardzes reorganizāciju, lai nodrošinātu tās kapacitāti pildīt šādus uzdevumus:

- nodrošināt svarīgu valsts objektu apsardzību, piedalīties krīzes situāciju un to seku novēršanā, koordinēt sadarbību ar Valsts robežsardzi u.c.;
- nodrošināt atbalsta sniegšanu ārvalstu bruņotajiem spēkiem, kas šķērso Latvijas teritoriju vai ierodas Latvijā;
- veidot kaujas atbalsta un nodrošinājuma vienības transportēšanas, civilmilitārās sadarbības, apgādes, inženieru un pretgaisa aizsardzības jomās.

5.3. Jūras spēki

Pirmās Jūras spēku (JS) vienības tika izveidotas 1991. gadā. Pastāvīgi attīstot un pilnveidojot Jūras spēkus, ir izdevies sekmīgi nodrošināt Jūras spēkiem uzticēto pienākumu izpildi.

Viena no Jūras spēku svarīgākajām attīstības prioritātēm ir Jūras novērošanas sistēmas attīstība. Tās mērķis ir nodrošināt valsts jūras robežas aizsardzību, teritoriālo ūdeņu un ekskluzīvās ekonomiskās

Zemessardzes sapieri neitralizē nesprāgušo munīciju, 2003. gada augusts

zonas kontroli. Starp prioritātēm ir arī Jūras spēku līdzdalības paplašināšana Baltijas valstu kuģu eskadrā BALTRON, kā arī infrastruktūras attīstība, galveno uzmanību pievēršot kuģu pietātņu izbūvei Rīgā.

Jūras spēku galvenie uzdevumi:

- nodrošināt valsts teritoriālās jūras un iekšējo ūdeņu aizsardzību;
- veikt valsts ekskluzīvās ekonomiskās zonas, teritoriālo un iekšējo ūdeņu (izņemot upes un ezerus) novērošanu un izlūkošanu;
- nodrošināt vienību kaujas un mobilizācijas gatavību;
- vadīt un veikt meklēšanas un glābšanas darbus jūrā, ekoloģisko uzraudzību un avāriju seku likvidāciju;
- meklēt sprādzienbīstamus priekšmetu jūrā un tos iznīcināt.

Jūras spēkus veido Kara kuģu flotile (KKF), Krasta apsardzes kuģu flotile (KAKF), Krasta aizsardzības bataljons (KAB) un Meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs (MuGKC).

Paveiktais 2003. gadā:

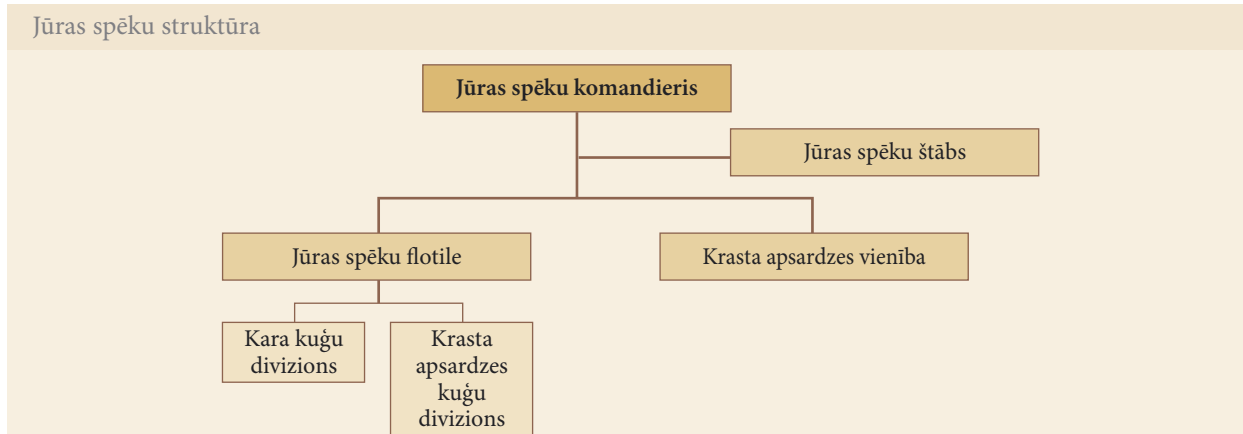
- pilnveidotas personālsastāva profesionālās iemaņas un kaujas kuģu, štāba vadības un plānošanas spējas:
 - mīnu meklēšanas operācijas MCOPLAT 03 plānošana un vadīšana;
 - dalība mīnu meklēšanas operācijā OPEN SPIRIT 03;
 - dalība starptautiskajās un nacionālajās jūras un štābu mācībās;
- palielinājušies kuģu komandu treniņi:
 - dalība NATO kara kuģu bruņojuma darba grupās;
 - dalība BALTRON projektā;

- iegādāts “VIDAR” klases mīnu licējs (norīkots par vadības un apgādes kuģi BALTRON projekta sastāvā);
- turpināta Zemūdens datu bāzes papildināšana.
- dalība MOST (*Maritime Operation Sea Training*).

Plāni 2004. gadam:

- līdzdalība NATO, galveno uzmanību veltot pretmīnu kuģu integrācijai NATO pretmīnu kuģu apvienotās vienības sastāvā, kas ietilpst Pretmīnu pasākumu Ziemeļu spēkos (*Mine Counter Measures Force North – MCMFORNORTH*);
- līdz 2004. gada decembrim sertificēt NATO klasificēto dokumentu uzglabāšanas vietas Jūras spēku štābos, vienībās un uz kuģiem, kas piedalīsies NATO spēku sastāvā;
- līdz 2004. gada decembrim iegādāties šifrēto aparatūru izmantošanai ultraīsviļņu sakaru tīklā, kas ir savietojama ar citām NATO vienību izmantojamām iekārtām;
- BALTRON projekta ietvaros turpināt kuģu un štāba personāla treniņus;
- piedalīties mīnu meklēšanas operācijās un NATO vadītajās mācībās;
- ieviest NATO prasības par mīnu meklēšanas kuģu aizsardzību no masu iznīcināšanas ieročiem (MII), pārbaudīt esošās MII sistēmas;
- līdz 2004. gada jūlijam ieviest NATO prasības par mīnu meklēšanas kuģu fiziskajiem laukiem, veikt mīnu meklēšanas kuģu atmagnetizēšanu;
- līdz 2004. gada decembrim sākt aktīvas iedarbības traļu iegādi pretmīnu kuģiem;
- turpināt pilnveidot Zemūdens datu bāzi;
- veikt pietātņu izbūvi Rīgā (Daugavgrīvā);
- līdz 2004. gada decembrim sagatavot tehniskās specifikācijas, izsludināt konkursu par Jūras novērošanas sistēmas izveidošanu;

Jūras spēku struktūra

Jūras spēki mīnu meklēšanas un iznīcināšanas operācijā MCOPLAT 03, 2003. gada maijs

- veikt kuģa m-03 pārbaudi MOST (*Maritime Operation Sea Training*);
- izskatīt naftas savākšanas kuģa iegādes iespējas;
- izskatīt kuģu būves iespējas;
- turpināt JS profesionalizāciju.

5.4. Gaisa spēki un pretgaisa aizsardzība

Viens no Gaisa spēku galvenajiem uzdevumiem ir BALTNET projekta ieviešana. Projekta mērķis ir vienotas Baltijas valstu gaisa telpas novērošanas sistēmas izveide, kas nākotnē iekļautos NATO valstu gaisa telpas novērošanas sistēmā. BALTNET projekta ietvaros izveidots Reģionālais gaisa telpas novērošanas koordinācijas centrs (RASCC) Karnevalā, Lietuvā, un nacionālie centri Latvijā, lidostā "Rīga", Lietuvā un Igaunijā. RASCC ietver divus operatīvos elementus – novērošanu un koordināciju. Reģionālajā centrā dežūrē triju Baltijas valstu starptautiskās apkalpes. Nacionālo centru uzdevums ir teritoriālās gaisa telpas pārkāpumu atklāšana un reaģēšana uz tiem, kā arī informācijas integrēšana no visiem nacionālās novērošanas aktīviem līdzekļiem un RASCC.

2003. gadā Rēzeknē tika uzstādīts trīsdimensiju tālās darbības gaisa telpas novērošanas lokators TPS-117, bet Ventspilī – divdimensiju vidējās darbības lokators ASR-7. To uzstādīšana ir būtisks ieguldījums Latvijas aizsardzības spēju paaugstināšanā, jo ļaus pilnībā novērot un kontrolēt Latvijas gaisa telpu. Abi lokatori ievērojami palielina Latvijas gaisa telpas novērošanas spējas, glābšanas un meklēšanas darbu efektivitāti, veicina lidojumu drošību, it sevišķi lidaparātu aprīkojuma bojājumu gadījumos. Lokatori ASR-7 un TPS-117 iekļaujas kopējā gaisa telpas novērošanas sistēmā BALTNET un nodrošina pilnīgu Baltijas valstu gaisa telpas pārklājumu.

Gaisa spēku galvenie uzdevumi ir:

- nodrošināt valsts gaisa telpas kontroli un pretgaisa aizsardzību;
- nodrošināt vienību kaujas un mobilizācijas gatavību;
- piedalīties cilvēku un citu objektu meklēšanas un glābšanas darbos;
- veikt gaisa transportu;
- nodrošināt pretgaisa aizsardzību.

Gaisa spēku sastāvā ir Aviācijas eskadriļa, Pretgaisa aizsardzības divīzions un Gaisa telpas novērošanas eskadriļa.

Gaisa spēki mācībās Šķēdes bāzē, 2003. gada maijs

Paveiktais 2003. gadā:

- lai nodrošinātu iekļaušanos NATO integrētajā paplašinātajā pretgaisa aizsardzības sistēmā, sāka Gaisa vadības un kontroles sistēmas attīstība, kas ir adekvāta un savietojama ar NATO sistēmu;
- Ventspils Radiotehniskajā postenī uzstādīts un BALTNET sistēmai pieslēgts divdimensiju vidējās darbības radars ASR-7;
- Rēzeknes radiotehniskajā postenī uzstādīts un BALTNET sistēmai pieslēgts trīsdimensiju tālās darbības radars TPS-117;
- parakstīts līgums par divu helikopteru Mi-8 piegādi 2004. gadā;
- nodrošināta NBS karavīru kontingenta transportēšana uz starptautiskajām misijām;
- GS helikopteri iesaistīti vairākās meklēšanas un glābšanas operācijās Baltijas jūrā;
- nodrošināta regulāra gaisa kuģu apkalpju apmācība, piedaloties vietēja un starptautiska mēroga militārās mācībās.

Plāni 2004. gadam:

- lai veicinātu iekļaušanos NATO Integrētajā pretgaisa aizsardzības sistēmā (NATO *Integrated Air Defence System* – NATINADS), izveidot

vienotu NATO Ziemeļu štāba (*Allied Forces Northern Europe* – AFNORTH) un Latvijas Gaisa spēku darba grupu;

- pilnveidot gaisa vadības un kontroles (C2) sistēmu, operāciju koncepciju un standarta operāciju procedūras (SOP); lai nodrošinātu BALTNET integrāciju NATINADS sistēmā, uzstādīt un pilnveidot nepieciešamās iekārtas un aprīkojumu; līdz 2004. gada decembrim pabeigt BALTNET drošības sistēmas akreditāciju atbilstoši NATO drošības līmenim “Slepeni”;

- sadarbībā ar civilās aviācijas un citu valsts institūciju pārstāvjiem turpināt pilnveidot militārās gaisa satiksmes vadības procesu, lai izveidotu elastīgu gaisa telpas izmantošanu gaisa telpas patrulēšanas operāciju veikšanai;

- veikt pārlidojumus ar īpaši aprīkotām NATO valstu lidmašīnām, ar nolūku analizēt militāro radaru starojuma pārklājumu Latvijas gaisā;
- Sākt zeme–gaiss–zeme (GAG) ultraīsviļņu radiosakaru tīkla izstrādi, uzstādīt NATO prasībām atbilstošu navigācijas un identificēšanas aprīkojumu;

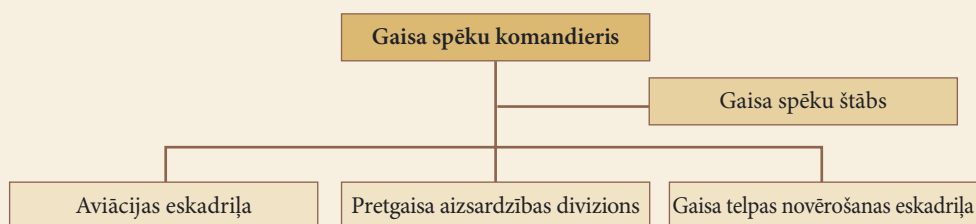
- atbilstoši valsts un NATO prasībām pilnveidot valsts pretgaisa aizsardzības koncepciju; pilnveidot sakaru tīklu Pretgaisa aizsardzības vienībās un izveidot sakaru līniju starp Pretgaisa aizsardzības divizionu un Nacionālo gaisa telpas novērošanas centru (*Air Support Operation Centre* – ASOC); turpināt pilnveidot Pretgaisa aizsardzības divizona infrastruktūru Lielvārdē un Šķēdes kaujas šaušanas poligonu;

- sākt pārnēsājamo pretgaisa ieroču sistēmu RBS-70 iegādi, katru gadu iegādājoties vienu RBS-70 bateriju, lai līdz 2006. gada beigām varētu nokomplektēt vienu divizionu.

5.5. Mācību vadības pavēlniecība

Mācību vadības pavēlniecība (MVP) izveidota 2002. gadā. Izveidojot centralizētu militārās

Gaisa spēku struktūra

doktrīnas un mācību sistēmu, tiek uzlabota mācību plānošana un koordinēšana NBS, līdz ar to pilnveidojot visu NBS militārās izglītības un mācību sistēmu. Mācību vadības pavēlniecība ir kontakta un koordinācijas vienība visās militāro doktrīnu, izglītības un apmācības jomās.

Mācību vadības pavēlniecībai attīstoties, tiks pārņemtas personāla rekrutēšanas funkcijas. Notiks personāla individuālās apmācības pilnveidošana un ieviesti kaujas taktikas reglamenti vada, rotas un bataljona līmenim. Turpināsies NATO standartu ieviešana visās apmācības jomās.

Mācību vadības pavēlniecības galvenie uzdevumi:

- personāla atlase un rekrutēšana;
- personāla individuālā apmācība;
- individuālās apmācības programmu un standartu izstrāde un ieviešana;
- individuālās un kolektīvās apmācības analīze un kontrole;
- doktrīnu izstrāde;
- ar apmācībām saistītu reglamentu un rokasgrāmatu izstrāde;
- apmācību standartu izstrāde.

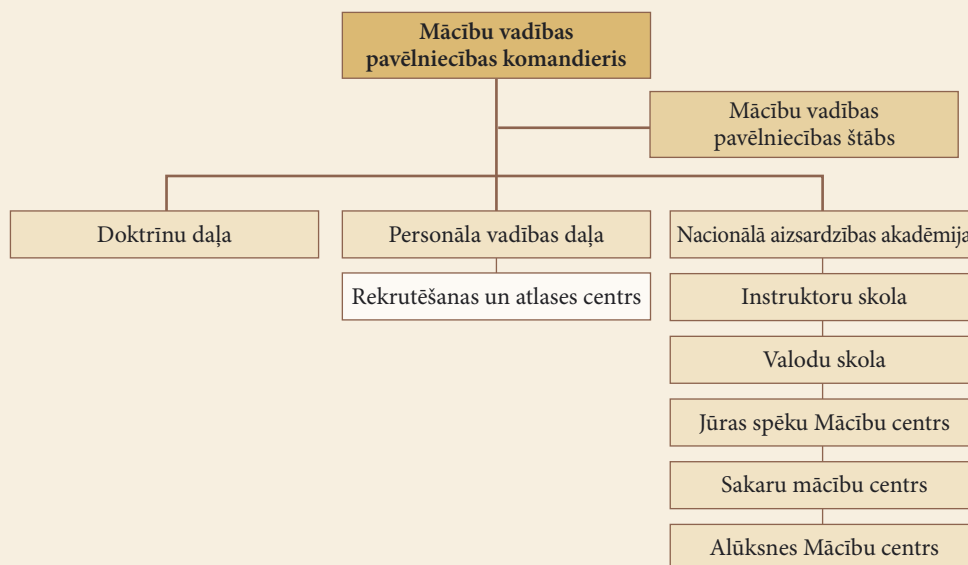
Mācību vadības pavēlniecības sastāvā būs Mācību vadības pavēlniecības štābs, Rekrutēšanas un atlases centrs, Nacionālā aizsardzības akadēmija, Instruktoru skola, Valodu skola, Jūras spēku Mācību centrs, Sakaru mācību centrs un Alūksnes Mācību centrs.

Paveiktais 2003. gadā:

- pārtulkota NATO Sauszemes spēku taktiskā doktrīna ATP-35 (B), kas tiek izmantota mācību procesā;
- veikta apmācību programmu pārbaude un nepieciešamo labojumu ieviešana, lai individuālā apmācība NBS mācību centros notiktu pēc vienotas standarta procedūras, pārbaudītas un sagatavotas vairāk nekā 20 individuālās apmācību programmas;
- veikta organizācijas un ekipējuma tabulu izveide un ieviešana NBS;
- NBS Valodu skolā veikta valodu apmācība un pārbaude, apmācīti 800 kursanti dažādos līmeņos;
- pabeigtas Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas skolas (NMN) mācību programmas, sāka NMN personāla kvalifikācijas paaugstināšanas un pirmsmisiju apmācība;
- Mobilo strēlnieku mācību centrā 1570 karavīriem notikusi pamatapmācība;
- Nacionālajā aizsardzības akadēmijā 25 kadeti pabeiguši viengadīgo virsnieka pamatkursu, 83 kadeti – trīsgadīgo virsnieka kursu, 21 virsnieks – jaunāko štāba virsnieka kursu, 23 virsnieki – rotas komandiera kursu;
- NBS Sakaru mācību centrā 390 karavīri pabeiguši sakarnieku kursu;
- Jūras spēku Mācību centrā 271 karavīrs pabeidzis jaunkareivju kursu;
- Baltijas valstu Ūdenslidēju mācību centrā vairāk nekā 60 kursanti no Baltijas valstīm pabeiguši mīnu kara/pretpasākumu kursu.

2004

Mācību vadības pavēlniecības struktūra

Plāni 2004. gadam:

- 2004. gada jūlijā pabeigt vada, rotas un bataljona kaujas taktikas reglamentus un ieviest tos apmācību programmās;
- līdz 2004. gada decembrim sākt miera atbalsta operāciju apmācību programmas un miera atbalsta operāciju doktrīnas izstrādi;
- līdz 2004. gada decembrim sākt “Karavīru prasmju līmeņu” izstrādi un standartizāciju visām karavīru pakāpēm;
- nodrošināt valodu apmācību NBS:
 - paplašināt un specializēt divas Valodu skolas mācību nodaļas jaunāko instruktoru valodas apmācībai, sākt militārās terminoloģijas angļu valodas kursus;
 - veikt angļu valodas zināšanu pārbaudi saskaņā ar STANAG 6001 prasībām;
 - apmācīt 856 kursantus dažādos līmeņos saskaņā ar STANAG 6001 prasībām;
- 2004. gadā apmācīt jaunākos instruktorus dažāda līmeņa kursus; pabeigt vecāko instruktoru kursa ieviešanu Instruktoru skolā;
- 2004. gada aprīlī ieviest jauninājumus NMN skolu mācību programmās;
- līdz 2004. gada decembrim pārskatīt un ieviest jauninājumus sakarnieku kursus NBS Sakaru mācību centrā, kas būtu saskaņoti ar NATO standarta operāciju procedūrām;
- līdz 2004. gada decembrim sākt Kaujas atbalsta un strēlnieku ieroču skolas izveidi un izstrādāt mācību programmas;
- sagatavot taktikas rokasgrāmatas:
 - “Kājnieku vada taktika” – 2004. gada maijs;
 - “Kājnieku rotas taktika” – 2004. gada augusts;
 - “Kājnieku rotas vadības pamati” – 2004. gada oktobris;

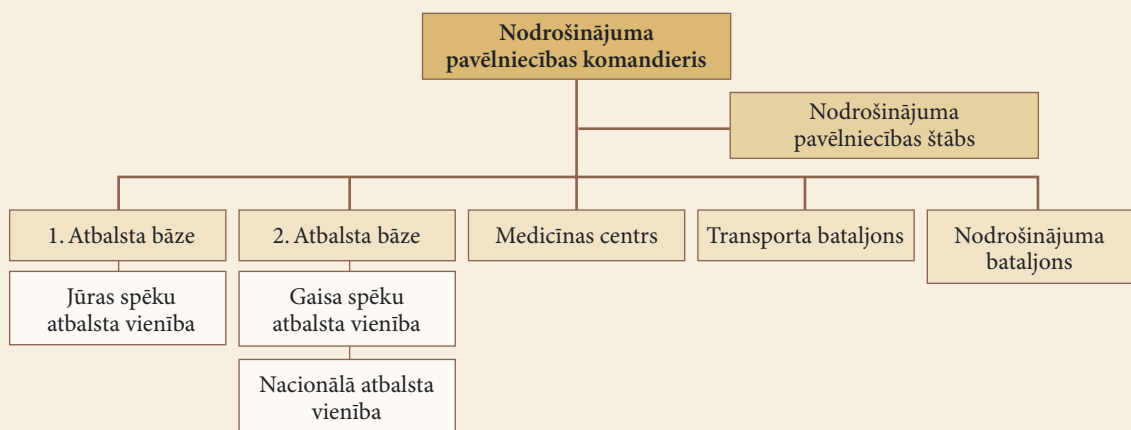
- “Kājnieku bataljona vadība un taktika” – 2004. gada decembris (projekts);
- līdz 2004. gada decembrim sagatavot darba materiālu Miera uzturēšanas un krīzes reaģēšanas operāciju rokasgrāmatas izstrādei.

5.6. Nodrošinājuma pavēlniecība

Latvijas NBS reorganizācijas gaitā tiek veidota NATO standartiem atbilstoša NBS nodrošinājuma sistēma. 2002. gadā tika izveidots NBS Nodrošinājuma centrs, kura galvenais uzdevums ir NBS vienību centralizēta nodrošināšana ar materiāli tehniskajiem līdzekļiem un pakalpojumiem. Saskaņā ar Latvijas iestāšanos NATO turpinās NBS nodrošinājuma sistēmas pilnveidošana. Nodrošinājuma centrs tiek pārveidots par Nodrošinājuma pavēlniecību, un šai vienībai tiek noteiktas jaunas, ar kolektīvo aizsardzību un Latvijas NBS vienību dalību starptautiskajās miera uzturēšanas operācijās saistītas nodrošinājuma funkcijas. Nodrošinājuma pavēlniecībai bez šobrīd esošajām funkcijām (centralizēta NBS vienību apgāde ar materiāli tehniskajiem līdzekļiem, materiālu iegāde, uzglabāšana, apkope un remonts, personāla un materiāli tehnisko līdzekļu transportēšana, medicīniskās aprūpes nodrošināšana, bāzu infrastruktūras uzturēšana u.c.) papildus uzdots veikt NBS vienību nodrošināšanu starptautiskajām miera uzturēšanas operācijām, sniegt nacionālo atbalstu, nodrošināt uzņemošās valsts atbalstu, sagatavot un apmācīt nodrošinājuma vienības.

Nodrošinājuma pavēlniecība turpinās sniegt nodrošinājuma atbalstu visām NBS vienībām Latvijas teritorijā, lai tās spētu izpildīt savus uzdevumus miera laikā, krīzes situācijās un kara laikā.

Nodrošinājuma pavēlniecības struktūra

Nodrošinājuma pavēlniecības sastāvā ir 1. un 2. Atbalsta bāzes, Militārās medicīnas centrs, Transporta bataljons un Nodrošinājuma bataljons.

Paveiktais 2003. gadā:

- pārņemtas GS, JS un Rīgas garnizona vienību nodrošinājuma sistēmas;
- sadarbībā ar Zviedrijas bruņotajiem spēkiem veikta remontu darbnīcas iekārtošana un uzlabošana Ādažos;
- attīstīta noliktavu saimniecība;
- attīstīta materiāltehnisko līdzekļu (MTL) rezervju uzkrāšanas infrastruktūra;
- pabeigta NBS vienību pārāpbruņošana ar strēlnieku ieročiem;
- 2003. gadā NBS saņēmuši materiāltehnisko palīdzību no ASV, Dānijas, Norvēģijas, Polijas, Šveices, Vācijas un Zviedrijas:
 - viena kājnieku bataljona bruņojums, ekipējums un transportlīdzekļi;
 - vienas inženieru rotas bruņojums, ekipējums un transportlīdzekļi;
 - vienas štāba rotas bruņojums, ekipējums un transportlīdzekļi;
 - sprāgstvielas, transportlīdzekļi un ieroči, rezerves daļas transportlīdzekļiem un ieročiem, kā arī transportlīdzekļi un ieroči izjaukšanai rezerves daļās;
 - individuālais karavīru ekipējums un angļu valodas mācību laboratorija;
 - datortehnika automatizētajai nodrošinājuma vadības un informācijas sistēmai CONCORDE, meklēšanas un glābšanas ekipējums Gaisa spēkiem, transportlīdzekļi un ekipējums;
 - ūdenslidēju ekipējums, kuģu motori, Jūras spēku noliktavu aprīkojums;
- nodrošinājuma sistēmas vadības un informācijas sistēmas CONCORDE ietvaros Nodrošinājuma centrā izvedota Standartizācijas nodaļa, turpinājās MTL kodifikācija, sagatavoti CONCORDE sistēmas administratori un lietotāji;
- pārņemts Baltijas atbalsta grupas personāls un sāka Nacionālā atbalsta plānošanas grupas izveide;
- izstrādāta Nacionālā atbalsta koncepcija;
- sadarbībā ar NBS štāba J-4 departamentu:
 - turpinājās Alianses apvienoto spēku izvēršanas un pārvietošanas sistēmas (ADAMS) datu bāzes attīstīšana, apkopota informācija par ostu, lidostu, ceļu un dzelzceļu sistēmu iespējām Latvijas teritorijā;
 - apzinātas Latvijas iespējas gaisa un jūras

Speciālo uzdevumu vienības paraugdemonstrējumi, Alūksne, 2003. gada augusts

transportēšanas jomā, veikta tirgus izpēte, lai noteiktu civilās transportēšanas kompānijas, kas varētu sniegt atbalstu Latvijas bruņotajiem spēkiem.

Plāni 2004. gadam:

- izstrādāt Nacionālā atbalsta elementa (NAE) reglamentu, izveidot NAE vadības un koordinācijas grupu;
- izveidot UVA koordinācijas nodaļu;
- līdz 2004. gada maijam izveidot transportēšanas kontroles centru;
- attīstīt iepirkumu sistēmu, uzlabot MTL testēšanas un kvalitātes kontroles sistēmas;
- pilnveidot NBS vienību pārvietošanas spējas (izvietošana, pastiprināšana, atbalstīšana, rotācija un pārdislocēšana); stratēģisko pārvietošanu veicot vai nu ar komerciālo kompāniju palīdzību, vai arī uz vienošanās pamata starp Latvijas NBS un partnervalstīm;
- ieviest un pilnveidot Nodrošinājuma pavēlniecības jauno struktūru, līdz 2004. gada decembrim attīstīt 1. un 4. aizsardzības novada nodrošinājuma bāzes, Nodrošinājuma bataljonu, Medicīnas bataljonu un Transportēšanas bataljonu;
- pilnveidot Latvijas NBS Nodrošinājuma

pavēlniecības noliktavu, MTL uzglabāšanas, ekspluatācijas un remonta sistēmu;

- līdz 2004. gada decembrim pabeigt automatizētās nodrošinājuma vadības un informācijas sistēmas CONCORDE ieviešanu;
- līdz 2004. gada augustam pabeigt strēlnieku ieroču standartizāciju;
- veikt ārvalstu materiāltehniskās palīdzības saņemšanu no ASV, Zviedrijas, Dānijas, Vācijas un Šveices.

5.7. Sakaru un informācijas pavēlniecība

Sakaru un informācijas pavēlniecība (SIS) būs struktūra, kas nodrošinās NBS sakaru un informātikas sistēmas darbību. Kā atsevišķa pavēlniecība tā sāks darboties 2007. gadā.

SIS pavēlniecība pildīs šādus uzdevumus:

- nodrošinās visas NBS stacionārās un mobilās vadu sakaru, radio sakaru, satelītsakaru un informācijas sistēmas plānošanu, attīstību un darbību;
- nodrošinās NBS SIS pārraudzīšanu un vadību, ieskaitot tiklu administrēšanu un monitoringu, remontfunkciju un tehnisko apkopju veikšanu;
- nodrošinās SIS projektu realizēšanu saskaņā ar NBS plāniem (ieskaitot iegāžu organizēšanu projektu ietvaros);
- nodrošinās SIS personāla apmācību procesu;
- nodrošinās Militāro Frekvenču vadību sadarbībā ar Valsts elektrosakaru inspekciju (VEI);
- nodrošinās SIS drošību, ieskaitot kriptēšanas “atslēgu” izplatīšanu, sakaru drošības (*Communication Security* – COMSEC) un datoru drošības (*Computer Security* – COMPUSEC) funkcijas;

- nodrošinās NBS štāba un komandcentra iekšējo SIS darbību;
- nodrošinās NBS stacionārās un mobilās vadu sakaru, radiosakaru, satelītsakaru un informācijas sistēmu darbību;
- nodrošinās SIS atbalstu NBS aktivitātēm līdz operatīvi taktiskajam līmenim (operācijām, misijām, vingrinājumiem);
- nodrošinās SIS atbalstu NBS pārvietojamā vadības centra darbībai;
- nodrošinās Elektromagnētiskā spektra kontroli valsts teritorijā.

5.8. Drošības dienests

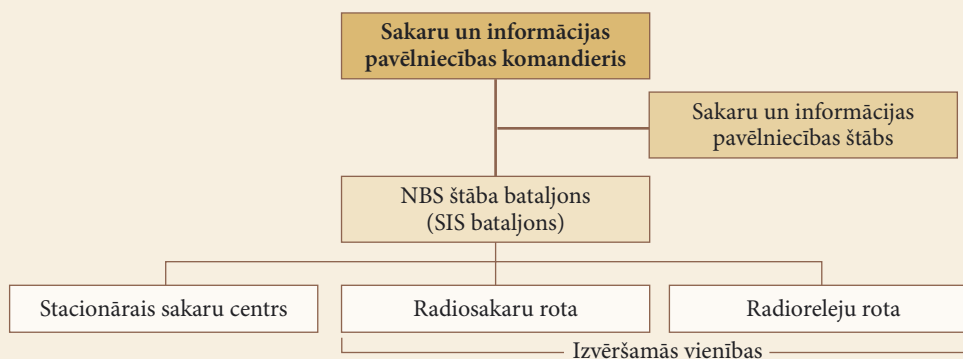
Saeimas un Valsts prezidenta Drošības dienests (DD) ir Nacionālo bruņoto spēku vienība, kuras uzdevums ir veikt Saeimas un Valsts prezidenta apsardzi, kā arī nodrošināt svarīgu valsts objektu, institūciju un personu aizsardzību. Drošības dienesta uzdevums ir nodrošināt ārvalstu amatpersonu apsardzi, apmeklējot Aizsardzības ministrijas un NBS objektus.

Veicot dienesta pienākumus, Drošības dienests aktīvi sadarbojas ar Valsts prezidenta kanceleju, Rīgas Pašvaldības policiju un citām pašvaldības institūcijām. Nodrošinot augstu amatpersonu uzturēšanos Latvijā un ārvalstīs, Drošības dienests savu darbību koordinē ar ārvalstu drošības dienestiem.

Drošības dienesta galvenie uzdevumi:

- Saeimas Prezidija noteiktajā kārtībā nodrošina Saeimas deputātu un Saeimas Prezidija, kā arī Saeimas institūciju (objektu) aizsardzību (apsardzi);
- Valsts prezidenta noteiktajā kārtībā nodrošina Valsts prezidenta, viņa ģimenes locekļu, Valsts prezidenta kancelejas un Valsts prezidenta rezidences aizsardzību (apsardzi);

Sakaru un informācijas pavēlniecības struktūra

– Ministru kabineta noteiktajā kārtībā nodrošina Saeimas un Valsts prezidenta uzaicināto ārvalstu un starptautisko organizāciju pārstāvju aizsardzību (apsardzi).

2003. gadā Saeimas un Valsts prezidenta Drošības dienestam tika deleģēti jauni uzdevumi attiecībā pret improvizēto spridzināšanas ierīču neitralizēšanas (ISIN) operācijām.

Saeimas un Valsts prezidenta Drošības dienests sastāv no štāba, Saeimas apsardzes, Valsts prezidenta apsardzes un Štāba un apgādes rotas.

Paveiktais 2003. gadā:

Saeimas un Valsts prezidenta Drošības dienests 2003. gadā nodrošināja:

- LR valsts augstāko amatpersonu drošību vizīšu laikā ārvalstīs – 28;
- nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas (NMN) operācijas (28), improvizēto spridzināšanas ierīču neitralizēšanas (ISIN) operācijas (2) un objektu drošības pārbaudes operācijas (76) – 106;
- dažāda līmeņa ārvalstu pārstāvju vizīšu Latvijas Republikā drošības pasākumu kompleksus – 23;
- citus pasākumus (Saeimas sēžu nodrošināšana,

transporta kolonnu eskortēšana, piketu uzraudzība, ekskursijas Saeimā un Rīgas pilī) – 378.

Plāni 2004. gadam:

- nodrošināt LR Saeimas augstāko amatpersonu un Valsts prezidenta un viņa ģimenes locekļu personisko apsardzi un LR Saeimas un Valsts prezidenta stacionāro objektu apsardzi, Saeimas un Valsts prezidenta, kā arī AM un NBS uzaicināto ārvalstu un starptautisko organizāciju pārstāvju aizsardzību (apsardzi);
- sadarbībā ar Iekšlietu ministriju, NBS Gaisa spēkiem un citām NBS apakšvienībām veikt ISIN operācijas visā Latvijas Republikas teritorijā;
- realizēt personālsastāva komplektēšanas programmu;
- realizēt dienesta tehniskās modernizācijas programmu;
- sadarboties ar NATO un rietumvalstu bruņoto spēku un civilo dienestu speciālistiem Drošības dienesta personāla kvalifikācijas paaugstināšanai;
- apmācīt ISIN vada personālu ISIN specialitātēs (zemūdens, ķīmiskās, bioloģiskās un radioaktīvās ISIN apmācību programmas);
- veikt kinologu apmācību;
- uzlabot ISIN vada materiāltehnisko bāzi.

Viens no Drošības dienesta uzdevumiem ir Saeimas apsardze

Militārās policijas karavīrs

5.9. Militārā policija

Militārā policija (MP) izveidota 1997. gadā. Tā ir militārās disciplīnas un likumības nodrošināšanas vienība ar izziņas iestādes un operatīvās darbības subjekta tiesībām.

Militārās policijas galvenie uzdevumi:

- sniegt palīdzību militāro vienību komandieriem (priekšniekiem) militāro pasākumu drošības, militārās disciplīnas, kārtības un likumības nodrošināšanā, pārkāpumu un noziedzīgus nodarījumus veicinošo apstākļu novēršanā;
- saskaņā ar militārajiem reglamentiem apsargāt Nacionālo Bruņoto spēku komandiera noteiktos objektus un amatpersonas;
- nodrošināt militārā transporta kustības kontroli, kolonnu pavadīšanu un militāro kravu apsargāšanu;
- meklēt un aizturēt apsūdzētos vai notiesātos karavīrus, kas izvairās no izmeklēšanas vai soda izciešanas, kā arī karavīrus, kas dezertējuši vai ir patvaļīgā vai bezvēsts prombūtnē;
- veikt militārā dienesta noziedzīgu nodarījumu un militārajās vienībās vai to dislokācijas vietās

izdarītu noziedzīgu nodarījumu izziņu, kā arī to noziedzīgo nodarījumu izziņu, kurus izdarījuši karavīri, zemessargi un militārajās vienībās strādājošās civilpersonas saistībā ar savu dienesta stāvokli vai dienesta pienākumu izpildi;

- nodrošināt to karavīru pavadapsardzību un apsardzi, kas aizturēti kā aizdomās turētie par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai kuriem piemērots drošības līdzeklis – mājas arests vai apcietinājums.

MP sastāv no MP štāba, Štāba un apgādes vada, MP rotas un Izziņas daļas.

Paveiktais 2003. gadā:

- organizēti semināri un lekcijas virsdienesta un OMD karavīriem par militārās disciplīnas ievērošanu un uzturēšanu NBS apakšvienībās;
- veikta NBS militārā autotransporta kustības kontrole pēc neregulāra grafika;
- sadarbībā ar Mācību vadības pavēlniecības štābu MP instruktori ir sagatavojuši un vada KFOR un OIF militāro policistu pirmsmisiju apmācību;
- sāka apsardzes funkciju izpilde dažādos militāros objektos;
- 204 reizes veikta svarīgu amatpersonu un kravu pavadīšana (eskortēšana);
- 86 reizes nodrošināta kārtība NBS organizētajos pasākumos, ieskaitot patrulēšanu un apsardzes pastiprināšanu (patrulēšanu laikā MP vairākkārt sadarbojās ar Valsts ceļu policiju);
- ierosinātas 49 krimināllietas, veiktas 16 dienesta izmeklēšanas, sastādīti 6 administratīvie protokoli.

Plāni 2004. gadam:

- izstrādāt apmācību programmu un sākt divu militāro policistu nodaļu sagatavošanu līdzdarībai NATO operācijās;
- atlasīt un sagatavot MP karavīrus starptautiskajām operācijām KFOR un OIF;
- veikt drošības pasākumus starptautiskajos vingrinājumos *Cooperative Nugget*, *Medceur/rescuer* un *Second Step*;
- turpināt MP savietajamību saskaņā ar NATO standartizācijas ligumiem;
- sākt kvalitatīvu kurjerpasta darbību NATO vajadzībām;
- attīstīt starptautisko sadarbību ar Baltijas valstīm, Itāliju, Dāniju, Poliju, Īriju un Horvātiju.

6. NODAĻA

NBS KOMANDVADĪBAS, SAKARU, INFORMĀTIKAS UN IZLŪKOŠANAS SISTĒMA, PERSONĀLVADĪBA

6.1. Vadība, kontrole, sakari, informācijas sistēmas un izlūkošana

Komandvadības, sakaru, informātikas un izlūkošanas sistēmas (C4I) mērķis ir nodrošināt NBS vadībai, kontrolei un sadarbībai nepieciešamo informācijas apmaiņu miera un kara laikā. Mūsdienīga un NATO standartiem atbilstoša C4I sistēma ir viens no galvenajiem priekšnosacījumiem sekmīgai dalībai NATO. Ņemot vērā informācijas tehnoloģiju straujo attīstības gaitu, modernu sakaru iekārtu un ekipējuma iegāde ir viena no NBS prioritātēm. Īpaša uzmanība tiek pievērsta tam, lai sakaru ekipējums būtu ne tikai savietojams ar NATO, bet arī drošs darbam ar klasificēto informāciju.

Paveiktais 2003. gadā:

- Attīstīta Baltijas valstu vadības un kontroles informācijas sistēma (BALTCIS):
 - instalēts centrālais un nacionālie atbalsta serveri;
 - serveru telpas aprīkotas atbilstoši NATO drošības standartiem;
- Aizsardzības telekomunikāciju tīkls (ATT) savienots ar bataljona līmeņa vienībām, daļēji ieviests kriptēts Interneta protokols (IP) vadības sistēmai;
- Latvijas vienības Afganistānas, Irākas un KFOR misijās apgādātas ar INMARSAT satelītu iekārtām;
- izvērsamās vienības ekipētas ar HARRIS – FALCON II radiostacijām;
- izmantojot FALCON II kriptēšanas sistēmu, izveidots Jūras spēku un Sauszemes spēku īsviļņu radio tīkls ar datu pārraidi;
- sākusies NBS vienību apgāde ar rokas radio-stacijām (*Handheld*);

– saskaņā ar NATO Apvienoto frekvenču līgumu (NJFA) veikta bāzes spektra harmonizācija, ieviesta spektra kontroles sistēma.

Plāni 2004. gadam:

- turpināt BALTCIS attīstību:
 - apmācīt programmētājus Vācijas Gaisa spēku programmēšanas centrā;
 - pabeigt programmatūras un aparatūras instalāciju un klientu pievienošanu sistēmai;
 - 2004. gada decembrī pabeigt projekta drošības akreditāciju;

Radiolokators TPS-117 Rēzeknes rajona Audriņos

- līdz 2004. gada oktobrim iekārtot un aprīkot telpas nacionālās un NATO klasificētās informācijas apstrādei un glabāšanai;
- līdz 2004. gada decembrim daļēji ieviest NBS Informācijas sistēmas atbalsta (NISA) projektu;
- līdz 2004. gada decembrim iegādāties un akreditēt kriptēšanas iekārtas NBS;

Cēsu instruktoru skolas karavīri šaušanas mācībās, 2003. gada jūlijs

- attīstīt Aizsardzības telekomunikāciju tīklu (paplašināšana, menedžments, apmācības un vadības centra izveide);
- līdz 2004. gada decembrim NBS izvēršamās vienības apgādāt ar FALCON II radio sistēmām;
- sākt taktiskās apvidus sakaru sistēmas (TASS) izveidi;
- attīstīt NBS frekvenču menedžmentu;
- izmantojot augstas klases aparāturu, līdz 2004. gada jūnijam pabeigt spektra monitoringa sistēmas izveidi, atbilstoši NATO Apvienotajam frekvenču līgumam sakārtot nacionālo militāro spektru;
- līdz 2004. gada oktobrim instalēt spektra datu apstrādes sistēmu (MDMS) un programmatūru “*Spectrum XXI*”.

6.1.1. Kartogrāfija un ģeogrāfiskā informācija

Lai Nacionālie bruņotie spēki varētu sekmīgi pildīt savus uzdevumus, ir nepieciešams atbilstošs nodrošinājums ar topogrāfiskajām kartēm, pilsētu plāniem, jūras un gaisa navigācijas kartēm, speciāliem karšu produktiem dažādu militāru uzdevumu veikšanai un citu telpisko informāciju. Tāpēc Aizsardzības ministrija un NBS aizvien lielāku uzmanību velta kartogrāfijas un ģeogrāfiskās

informācijas nozares attīstīšanai un jauno tehnoloģiju izmantošanai.

2003. gadā Aizsardzības ministrija, balstoties uz 2000. gadā noslēgto līgumu “Par valsts kartogrāfijas sistēmas izveidi”, turpināja sadarbību ar Valsts zemes dienestu. Lai veicinātu nozares tehnoloģisko attīstību, tika iegādāti moderni tehniskie līdzekļi, paaugstinot karšu izgatavošanas kvalitāti un tehnoloģiskās iespējas, kā arī atsevišķu militāro lietotāju tehnisko potenciālu.

Paveiktais 2003. gadā:

- sadarbībā ar Valsts zemes dienestu turpināta kartogrāfijas produktu sagatavošana:
 - militārā topogrāfiskā karte mērogā 1: 50 000;
 - kopējo operāciju karte (sauszemes un gaisa versijas) mērogā 1:250 000 (*Joint Operations Graphics*);
 - militārās topogrāfiskās kartes mērogā 1: 25 000 (topogrāfisko karšu paraugi);
 - izstrādāta tehnoloģija pilsētu plānu izgatavošanai (*Military City Graphics*) un izveidots Rīgas pilsētas militārā plāna prototips;
 - apzināti NATO standarti karšu un digitālo ģeogrāfisko produktu izgatavošanai;
 - līdzdalība vairākos nozīmīgos starptautiskos pasākumos militārās ģeogrāfijas jomā –

NATO/PfP Ģeogrāfiskajā konferencē, NATO Standartizācijas aģentūras darba grupā, ikgadējā Baltijas valstu militārās kartogrāfijas konferencē;

- īstenota sadarbība divpusējo attiecību jomā ar ASV Aizsardzības departamenta Nacionālās Ģeotelpiskās izlūkošanas aģentūru, Baltijas valstu, Čehijas un citu valstu militārās ģeogrāfijas struktūrām, parakstīšanai sagatavots LR Aizsardzības ministrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes Aizsardzības ministrijas Aizsardzības ģeogrāfiskās un satelītzlūkošanas aģentūras Saprašanās memorands “Par sadarbību kartēšanā/ģeodēzijā un ģeogrāfisko materiālu apmaiņu”;

- pabeigti mācību kursi Lielbritānijā un Francijā – viens NBS virsnieks ieguvis maģistra grādu militārās ģeogrāfiskās informācijas sistēmās, otrs – kvalifikāciju satelītattēlu apstrādes un analīzes tehnoloģijās.

Plāni 2004. gadam:

- turpināt 1: 50 000 militārās topogrāfiskās kartes un 1: 250 000 kopējo operāciju kartes un militāro pilsētu plānu sagatavošanu;

- attīstīt militārās ģeogrāfiskās informācijas struktūru – nodrošināt paredzētās štata vietas ar atbilstošas kvalifikācijas speciālistiem;

- turpināt līdzšinējo divpusējo sadarbību, attīstīt ciešākus kontaktus ar Baltijas valstu militārās ģeogrāfijas speciālistiem, nodrošināt speciālistu piedalīšanos starptautiskās konferencēs un darba grupās;

- organizēt ģeogrāfiskās informācijas lietotāju informēšanas un apmācības seminārus par ģeogrāfiskās informācijas izmantošanas un jaunāko tehnoloģiju iespējām.

6.2. Personāla vadība

Profesionāls personāls un efektīvi funkcionējoša personāla vadības sistēma ir viens no svarīgākajiem priekšnosacījumiem NBS sekmīgai darbībai un mērķtiecīgai attīstībai. Šā uzdevuma izpilde ir saistīta ne tikai ar normatīvo aktu kopuma sagatavošanu, kas precīzi reglamentē militārā dienesta gaitu un personāla atlases un vērtēšanas kritērijus, bet arī ar sociālo garantiju un darba tirgū konkurētspējīga atalgojuma ieviešanu.

Sakarā ar Latvijas dalību NATO personāla plānošanai jāpievērš īpaša uzmanība. Tuvāko gadu laikā uz NATO štābiem ir jānosūta liels skaits kvalificētu

virsnieku. Vienlaikus pakāpeniski jāuzlabo NBS vadības struktūra, jo sakarā ar iestāšanos Aliansē ievērojami palielinās darba apjoms. NBS štāba darbiniekiem nepieciešams strādāt atbilstoši NATO valstu štābos pastāvošajām darba procedūrām.

Latvijai kā Alianses dalībvalstij ir ievērojami jāpalielina NATO operācijām nosūtāmo vienību lielums, kā arī jāizvērtē jaunas darbības jomas. Šā lēmuma īstenošanai būs nepieciešams sagatavot mērķtiecīgu informācijas kampaņu un detalizētu rekrutēšanas plānu, lai NBS struktūrās iesaistītu kvalificētu personālu.

Līdz 2006. gada beigām NBS varētu pilnībā atteikties no obligātā militārā dienesta. Lēmumam par NBS profesionalizāciju ir šādi iemesli:

- bruņotajiem spēkiem jāatbilst mūsdienu draudu situācijai, kuras pārvarēšanai būtiskākais ir bruņoto spēku kvalitāte, nevis kvantitāte;

- saskaņā ar 2003. gada decembrī “DATA Serviss” veikto pētījumu “Latvijas sabiedrības attieksme pret valsts aizsardzības jautājumiem” 82,7% Latvijas sabiedrības atbalsta profesionālus bruņotos spēkus;

- kļūstot par NATO dalībvalsti, Latvijai jānodrošina līdzdalība Alianses kolektīvās aizsardzības ietvaros.

Mobilo strēlnieku bataljona karavīri mācībās, 2004. gada janvāris

Atsakoties no obligātā militārā dienesta:

- NBS tiks panāktas lielākas operatīvās spējas dalībai starptautiskajās operācijās;
- NBS vienībām būs lielāks kaujas gatavības līmenis;
- NBS vienības izmantos modernas ieroču sistēmas un kaujas tehniku;
- finanšu līdzekļi tiks izlietoti efektīvāk;
- NBS tiks veidotas nelielas, bet labi sagatavotas rezerves.

Veidojot un attīstot uz profesionālo militāro dienestu balstītus bruņotos spēkus, būtisks kļūst jautājums par personāla piesaistīšanu. Tāpēc rekrutēšanas sistēma ir jāattīsta atbilstoši mūsdienu prasībām – tai jābūt elastīgai, modernai un konkurētspējīgai darba tirgū.

Papildus rekrutēšanas jautājumam ne mazāk svarīga ir karavīru un viņu ģimeņu nodrošināšana ar atbilstošām sociālām garantijām. Īpaša uzmanība NBS ir jāpievērš augstas kvalitātes apmācību iespēju, moderna bruņojuma un aprikojuma nodrošināšanai.

NBS profesionalizējoties, Zemessardzei un Jaunsardzei būs nozīmīga vieta profesionālā dienesta karavīru atlases bāzes veidošanā. Vienlaicīgi tiek palielinātas Zemessardzes vienību kaujas spējas un apmācību kvalitāte. Zemessargu personāla politika un profesionālās izaugsmes programma tiek veidotas atbilstoši mūsdienu militāro spēju prasībām, saglabājot saikni ar sabiedrību un militārās rezerves potenciālu. Šāda pieeja ir Zemessardzes nākotnes pamats.

Paveiktais 2003. gadā:

- pabeigts NBS personāla vadības koncepcijas projekts, kas ir pamats visaptverošas personāla programmas un sistēmas izveidei NBS;
- veikti priekšdarbi jaunās centralizētās virsnieku dienesta gaitas plānošanas un attīstības sistēmas

ieviešanai, kas veicinās virsnieku dienesta gaitas attīstību un vadību (šajā sistēmā ietilpst personālsastāva uzskaitē, apmācība, dienesta norikojumi, dienesta pienākumu izpildes vērtēšana un atestācija);

- izstrādāta Virsnieku dienesta gaitas vadības rokasgrāmata, kas nosaka un standartizē virsnieku profesionālās attīstības un dienesta gaitas kārtību;
- lai nodrošinātu efektīvu personāla vadību, izveidota NBS automatizētā personāla uzskaites sistēma (APUS);
- ieviesta visaptveroša militārā personāla dienesta gaitas vērtēšanas un atestācijas sistēma, kas nepieciešama, veicot personāla atlasīšanu un paaugstināšanu dienesta pakāpē un amatā;
- lai uzlabotu militārā personāla sociālās garantijas un dzīves kvalitāti, sagatavots projekts, kas paredz 2004. gadā karavīru atalgojuma palielināšanu.

Plāni 2004. gadam:

- pilnveidot personāla vadības politiku atbilstoši NATO noteiktajām prasībām un standartiem;
- nodrošināt efektīvu personāla atlasīšanu, izvērtēšanu, karjeras plānošanu un atbilstoša personāla apmācību dienestam NATO struktūrās;
- nodrošināt efektīvu personāla atlasīšanu un apmācību, komplektējot vienības dalībai starptautiskajās misijās;
- ieviest jaunās karavīru atalgojuma un stimulējošo piemaksu programmas, (stimulējošo piemaksu programma paredzēta to specialitāšu karavīriem, kas pilda dienesta pienākumus bīstamos vai specifiskos apstākļos);
- attīstīt instruktoru dienesta gaitas vadības sistēmu, sagatavojot un ieviešot Instruktoru dienesta gaitas vadības reglamentu (rokasgrāmatu);
- turpināt APUS pilnveidošanu un savietojamību;
- pilnveidot NBS personālsastāva izvērtēšanas un atestācijas sistēmu.

7. NODAĻA

AIZSARDZĪBAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA

7.1. Rīcības plāns dalībai NATO

2003. gada oktobrī NATO tika iesniegts piektais un pēdējais rīcības plāna dalībai NATO dokuments – “Latvijas 2004. gada Rīcības plāns dalībai NATO”. Tā mērķis bija atspoguļot Latvijas gatavošanos dalībai Aliansē, un tas bija pamats vērtējumam par Latvijas saistību izpildi dalībai Ziemeļatlantijas līguma organizācijā.

Latvijas 2004. gada Rīcības plāns dalībai NATO tika sagatavots, pamatojoties uz Latvijas Reformu

ieviešanas plānā dalībai NATO minētajiem uzdevumiem, kas nosaka konkrētas prasības saistību izpildei līdz Latvijas iestāšanās brīdim NATO.

Sagatavojot Latvijas 2004. gada Rīcības plānu dalībai NATO, tika ņemti vērā arī šādi faktori:

- iepriekšējā gada plāns (tādējādi nodrošinot šo plānu savstarpēju pēctecību un savietojamību);
- saņemtais uzaicinājums Latvijas dalībai Aliansē;
- gatavība dalībai NATO un gatavība uzņemties NATO sabiedrotā pienākumus līdz ar valsts faktisko iestāju NATO;

Diskusija “Aizsardzības reformas Baltijas valstīs”, 2003. gada 18. jūnijs

– izmaiņas starptautiskajā drošības situācijā, pārveidošanās procesi NATO un Prāgas samitā pieņemtās Alianses vadlīnijas.

Latvijas Rīcības plāns dalībai NATO sastāv no sešām nodaļām: (1) politiskie un ekonomiskie jautājumi; (2) aizsardzības un militārie jautājumi; (3) resursu jautājumi; (4) informācijas drošības jautājumi; (5) ar dalību NATO saistītie juridiskie jautājumi un (6) Rīcības plāna dalībai NATO izpilde iepriekšējā ciklā.

Latvijas 2004. gada Rīcības plāna dalībai NATO Aizsardzības un militāro jautājumu nodaļa sniedz pārskatu par Latvijas aizsardzības jomas attīstību, akcentējot svarīgākos paveiktos darbus iepriekšējā Latvijas Rīcības plāna dalībai NATO ciklā un iepazīstinot ar plāniem 2004. gadam. Šajā sadaļā minētas NBS attīstības galvenās prioritātes:

- Sauszemes spēki attīstīs kājnieku brigādi ar attiecīgām kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spējām; līdz 2003. gada beigām plānots samazināt aizsardzības novadu skaitu no četriem līdz diviem; 2004. gadā tiks turpināta teritoriālo spēku pārveide;
- Jūras spēki attīstīs atminēšanas spējas; liela uzmanība tiks pievērsta atminēšanas kuģu modernizācijai, lai no 2004. gada nodrošinātu to piedalīšanos NATO operācijās;

Starptautiskā mīnu meklēšanas un iznīcināšanas operācija MCOPLAT 03, 2003. gada maijs

– Gaisa spēki attīstīs gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības spējas; 2004. gada svarīgākais uzdevums būs Baltijas valstu vienotā gaisa kontroles sistēmas (BALNET) pievienošanas turpināšana NATO integrētajai paplašinātajai pretgaisa aizsardzības sistēmai (NATINADS).

2004. gadā NATO priekšlikumiem par Alianses militārajām spējām (*Force Proposals*) būs ievērojama nozīme jaunās Nacionālo bruņoto spēku struktūras attīstībā. Katrs priekšlikums tiks vispusīgi izvērtēts un aprēķināts un akceptētie priekšlikumi tiks integrēti Latvijas Nacionālo bruņoto spēku struktūrā.

Nacionālo bruņoto spēku modernizācija neapšaubāmi ir viena no 2004. gada aizsardzības budžeta prioritātēm. Investīciju programmā liela vieta atvēlēta militāro spēju pilnveidošanai, paredzot attīstīt un uzlabot ārvalstu bruņoto spēku uzņemošās valsts atbalsta spējas, sakaru ekipējumu, gaisa telpas novērošanu, vienību apmācību un gatavību, kā arī nodrošinājumu un apgādi.

Lai sekmētu Latvijas Nacionālo bruņoto spēku integrāciju NATO, katrā spēku veidā un ar integrāciju NATO saistītajā jomā (piemēram, sakari, nodrošinājums) tiks izveidotas kopīgas Latvijas un NATO sabiedroto spēku Ziemeļu štāba darba grupas.

2004. gadā tiek turpināta Baltijas valstu bruņoto spēku sadarbība. Tai ir liela nozīme, jo tā palicina Baltijas valstu bruņoto spēku savietojamību ar NATO un optimizē Baltijas valstu aizsardzības resursu izmantošanu. Baltijas valstu sadarbība ir viens no Latvijas aizsardzības plānošanas pamatprincipiem.

7.2. Sadarbības mērķi ar NATO

Valsts aizsardzības plānošanā būtisku lomu turpmāk ieņems t.s. sadarbības mērķi ar NATO. Sākotnēji šo sadarbības mērķu pamatā ir Ziemeļatlantijas līguma organizācijas priekšlikumi par Alianses militārajām spējām (*Force Proposals*), kurus Latvija saņēma 2003. gada jūnijā.

Šādas priekšlikumu paketes saņēma arī visas NATO dalībvalstis un pārējās uzaicinātās valstis dalībai Aliansē. Priekšlikumi par Alianses militārajām spējām ir veidoti saskaņā ar NATO spēku plānošanas procedūru, orientējoties uz NATO operācijām nepieciešamo spēju attīstību vai identificējot tās militārās jomas, kurās Alianses spējas ir nepietiekamas. Priekšlikumu paketei par Alianses militārajām spējām ir trīs daļas: NATO

Jauno NATO dalībvalstu karogu pacelšanas ceremonija, Monsa, Beļģija, 2004. gada 15. aprīlis

deleģējamie spēki (NBS deleģējamās vienības, kas piedalīsies NATO vadītajās operācijās), priekšlikumi, kas attiecas uz plānošanas ciklu no 2005. līdz 2010. gadam, un ilgtermiņa priekšlikumi, kas attiecas uz zinātniskiem projektiem ar militāru ievirzi un kuru nolūks ir ieviest jaunākos tehnoloģiskos sasniegumus Alianses spēkos pēc 2010. gada.

NATO nosūtītajā priekšlikumu paketē Latvijai tiek piedāvāts attīstīt dažādas spējas, kas būtu nepieciešamas Alianses integrētajā militārajā struktūrā, un noteikt tās Nacionālo bruņoto spēku vienības, kas var tikt nosūtītas NATO vadītajās operācijās. Ņemot vērā esošo un plānoto resursu daudzumu un priekšlikumu ietekmi uz spēkā esošajiem attīstības plāniem, Aizsardzības ministrija kopā ar Nacionālo bruņoto spēku speciālistiem analizēja saņemto priekšlikumu paketi, izskatot katru uzdevumu atsevišķi un sagatavojot atbildi par Latvijas pozīciju šim uzdevumam.

Sadarbības mērķu ar NATO attīstīšanai tika veiktas konsultācijas ar partnervalstīm. 2003. gada septembrī NATO darba grupas vizītes laikā Latvijā tika apspriestas Latvijas atbildes uz priekšlikumu paketi par Alianses militārajām spējām. 2004. gadā Latvija sagatavos galīgo atbildi NATO. Līdz ar to priekšlikumi par Alianses militārajām spējām kļu

par Sadarbības mērķiem ar NATO. Tie būs pamats Nacionālo bruņoto spēku vidējā un ilgtermiņa attīstības plānu izstrādei.

7.3. Plānošanas, programmēšanas un budžeta veidošanas sistēma

Pastāvīgi pieaugošais aizsardzības budžeta apjoms nosaka lielāku atbildību un jaunus pienākumus budžeta līdzekļu efektīvas izmantošanas un kontroles sistēmas pilnveidošanas jomā. Tāpēc 1999. gadā aizsardzības ministrs izvirzīja prasību ieviest Plānošanas, programmēšanas un budžeta veidošanas sistēmu (PPBS), kas atbilst NATO valstu plānošanas principiem. Tās mērķis ir tādas plānošanas sistēmas izveide, kas palīdz izveidot īstenojamas programmas un sasniegt maksimālu efektu no izlietojamiem resursiem. PPBS dod skaidru priekšstatu un pamatojumu par nepieciešamajiem resursiem attiecīga uzdevuma veikšanai. Lai nodrošinātu efektīvāku aizsardzības resursu pārvaldīšanu, plānošanas sistēma katrā ciklā tiek pilnveidota un īstenota, ņemot vērā noteiktās prasības dalībai NATO. Budžeta veidošanas process ir aizsardzības sistēmas attīstības plānošanas noslēdzošais posms, un tā pamatā ir iepriekš sagatavotie attīstības plāni.

PPBS nodrošina skaidri noteiktu atbildības un pilnvaru sadalījumu plānošanas, programmēšanas un budžeta sagatavošanas procesā. Atbildības sadalījums skaidri norāda katra līmeņa komandiera atbildību par izvirzīto mērķu sasniegšanu un finanšu līdzekļu izlietojumu. PPBS paredz pakāpenisku pilnvaru deleģēšanu attiecībā uz resursu izlietojumu iespējami zemākam vadības ķēdes līmenim. Izmaksu grupas un to elementi atbilst izvirzītajiem struktūras uzdevumiem. Sasniegto rezultātu vērtēšana notiek visos līmeņos – centrālajā, reģionālajā (novada) un vienības līmenī. Rezultātu izvērtēšanas pamatā ir kvantitatīvie un kvalitatīvie kritēriji.

Pieprasītie resursi tiek piešķirti saskaņā ar vadības ķēdi un balstoties uz vidēja termiņa plāniem. Budžeta pieprasījumu saskaņā ar noteiktajām budžeta programmām NBS štābam iesniedz spēku veidu un atsevišķo vienību komandieri, bet NBS štābs to, savukārt, iesniedz AM. Pieprasījumu saskaņošana notiek katrā līmenī. Visu līmeņu AM amatpersonu un NBS komandieru iesaistīšana procesā nodrošina izpratni par NBS attīstības prioritātēm, uzdevumiem un resursiem.

7.4. Resursu izlietojuma kontrole

Resursu pārskata process dod iespēju iegūt informāciju par konkrētā uzdevuma izpildi katrā līmenī.

NBS sadarbībā ar AM pilnveido ziņošanas sistēmu. Lai nodrošinātu efektīvāku finanšu (ieguldījumu) analīzi salīdzinājumā ar sasniegtajiem rezultātiem (ieguvumiem), tiek pilnveidota atgriezeniskā saite starp PPBS cikliem. Par palīg-līdzekli budžeta plānošanai un veidošanai katru gadu tiek izdota Ilgtermiņa izmaksu aprēķina instrukcija, kurā noteikti termiņi, formas, budžeta prezentēšanas instrukcijas, kā arī budžeta plānošanas sanāksmes un atskaides sistēma. Instrukcijā iekļauti arī palīgmateriāli, piemēram, investīciju plānošanas metodiskie norādījumi.

Lai realizētu efektīvu budžeta asinājumu izlietojuma procesu, budžeta izlietojuma regulārai uzraudzībai ir svarīga nozīme – tā dod vadībai informāciju par esošo situāciju un sekmē budžeta plānotu un ekonomisku izlietošanu. Vienlaicīgi resursu izlietojuma kontrole nodrošina iespēju regulāri sekot līdzi tekošā gada plānoto prioritāro pasākumu izpildei, kā arī ar to izpildi saistīto normatīvo aktu izstrādei, ja tādi nepieciešami.

Budžeta līdzekļu izlietojuma, t.sk. atalgojuma, kontrole tiek regulāri veikta, īstenojot šādus pasākumus:

- ikmēneša budžeta līdzekļu izlietojums – Aizsardzības ministrija organizē ikmēneša sanāksmes par budžeta izlietojumu, kas nepieciešamības gadījumā tiek rīkotas biežāk;
- tiek gatavota ikmēneša budžeta līdzekļu izlietojuma analīze, kas iesniedzama Finanšu ministrijai;
- tiek analizēti iestāžu finansēšanas plānu grozījumu pieprasījumi;

Valsts aizsardzības izdevumu sadalījums 2003. un 2004. gadā

	2003. gads milj. Ls	2004. gads milj. Ls
Aizsardzības ministrijas budžets kopā:	82,78	91,39
Atalgojumi	22,42	24,94
Uzturēšanas un darbības izdevumi	41,60	46,62
Kapitālie izdevumi	10,14	10,65
Investīcijas	8,62	9,18
<i>Ar aizsardzības uzdevumu izpildi saistītie citu valsts institūciju izdevumi</i>		
Ministru kabinets	0,27	0,27
Ārlietu ministrija	0,69	0,98
Valsts Zemes dienests	0,34	0,45
Iekšlietu ministrija	17,93	20,23
Satversmes Aizsardzības birojs	3,45	3,54
Latvijas Bankas apsardze	4,60	4,60
Satiksmes ministrija	0,00	0,25
Vides ministrija	0,00	0,25
Kopā:	27,28	30,57
Programma "Valsts aizsardzība, drošība un integrācija NATO" pavisam kopā:	110,06	121,96

- analizētas iestāžu tāmes;
- gatavotas statistisko atskaišu un pārskatu analīzes;
- tiek veiktas revīzijas un audits.

Ja prioritāšu maiņu dēļ ir nepieciešams veikt finanšu resursu izlietojuma pārdali starp iestādēm, tā tiek realizēta ar finansēšanas plāniem, un šīs izmaiņas, balstoties uz struktūrvienību pieprasījumiem, gatavo Aizsardzības ministrija. Plānotie finanšu resursi starp programmām un apakšprogrammām var tikt pārdalīti tikai grozot Likumu par valsts budžetu. To veic LR Saeima.

Lai nodrošinātu pārskatu par atsevišķu pasākumu, projektu un prioritāšu realizāciju, uzskaites un atskaites sistēma par finanšu resursu izlietojumu tiek mērķtiecīgi un nepārtraukti pilnveidota.

7.5. Programmas “Valsts aizsardzība, drošība un integrācija NATO” budžets

Viena no valdības noteiktajām prioritātēm ir Latvijas dalība NATO, un tā atspoguļojas arī līdzekļu piešķiršanā aizsardzībai. 2001. gada 5. aprīlī Saeima pieņēma Valsts aizsardzības finansēšanas likumu, kurā tika noteikts, ka 2003. gadā valsts aizsardzībai, drošībai un integrācijai NATO paredzēto līdzekļu apjoms sasniegs 2% no IKP. 2002. gada 9. maijā tika pieņemti šā likuma grozījumi, kas nosaka, ka 2% no IKP tiks piešķirti valsts aizsardzībai, drošībai un integrācijai NATO līdz pat 2008. gadam. Tādējādi līdzekļu pieaugums aizsardzībai būs tieši atkarīgs no IKP dinamikas.

2003. un 2004. gada Aizsardzības ministrijas budžeta dalījums programmās un apakšprogrammās

Kods	Programmas (apakšprogrammas) nosaukums	2003. gada budžets	2004. gada plāns	Izmaiņas pret 2003. gadu	
				Ls	%
010000	Valsts aizsardzības vadība un administrācija	6 727 059	7 514 783	787 724	12%
010100	Centrālais aparāts	4 096 689	3 733 078	-363 611	-9%
010400	Militārpersonu pensiju fonds	1 093 527	1 202 940	109 413	10%
010500	Militārie atašēji un pārstāvji	1 536 843	2 016 149	479 306	31%
010600	Dotācija žurnālam “Tēvijas Sargs”	0	71 000	71 000	100%
010700	Integrācija NATO	0	491 616	491 616	100%
040000	VMD uzskaites un iesaukšanas nodrošināšana	3 590 296	1 369 304	-2 220 992	-62%
060000	Valsts drošības aizsardzība	1 096 105	2 114 290	1 018 185	93%
120000	Kara muzejs	396 049	475 718	79 669	20%
130000	Iemaksas starptautiskajās organizācijās	63 651	689 927	626 276	984%
160000	Remonti un celtniecība	6 685 241	9 557 017	2 871 776	43%
190000	Latvijas Nacionālo partizānu apvienības darba nodrošināšanai, kritušo biedru piemiņas vietu apzināšanai un piemiņas zīmju uzstādīšanai	4 000	5 500	1 500	37%
200000	Dotācija Latvijas Nacionālo karavīru biedrībai – Kurzemes cietokšņa kauju piemiņas vietu izveidei	0	6 500	6 500	100%
220000	Nacionālie bruņotie spēki	64 167 021	68 909 375	4 742 354	7%
220100	NBS vadība	6 932 691	4 044 056	-2 888 635	-42%
220200	Vispārējās vienības	7 471 452	2 690 680	-4 780 772	-64%
220300	Gaisa spēki	9 019 257	4 521 913	-4 497 344	-50%
220400	Jūras spēki	6 444 584	4 018 430	-2 426 154	-38%
220500	Sauszemes spēki	10 099 326	6 286 760	-3 812 566	-38%
220600	Nacionālā aizsardzības akadēmija	440 513	1 115 766	675 253	153%
220800	Nodrošinājuma spēki	14 554 308	18 301 598	3 747 290	26%
220900	Mācību vadības spēki	9 204 890	1 585 012	-7 619 878	-83%
221000	Starptautisko operāciju un Nacionālo bruņoto spēku personālsastāva centralizētais atalgojums	0	26 345 160	26 345 160	100%
230000	Dotācija Latvijas Nacionālo karavīru biedrībai – Kurzemes cietokšņa kauju piemiņas vietu izveidei	9 100	0	-9 100	-100%
260000	Aizdevumi virsniekiem, kuri apguvuši virsnieka pamatkursu Nacionālajā aizsardzības akadēmijā	42 000	80 000	38 000	90%
270000	Jaunsardze	0	663 394	663 394	100%
	Kopā:	82 780 522	91 385 808	8 605 286	10%

2004. gadā valsts programmai “Valsts aizsardzība, drošība un integrācija NATO” ir atvēlēti 121,96 milj. latu jeb 2% no IKP. Salīdzinot ar 2003. gada precizēto budžetu, aizsardzības budžets 2004. gadam ir palielinājies par 11,90 milj. latu jeb 11%. Detalizētāku ieskatu par valsts aizsardzībai plānoto līdzekļu izlietojumu iespējams gūt 2004. gada budžeta likumā un Aizsardzības ministrijas 2004. gada budžeta paskaidrojuma rakstā.

Aizsardzības ministrijai atvēlētais finansējums 2004. gadā ir 91,39 milj. latu jeb 75% no programmas “Valsts aizsardzība, drošība un integrācija NATO” piešķirtā finansējuma. Savukārt 30,57 milj. latu ir citu institūciju izdevumi, kas, atbilstoši NATO aizsardzības izdevumu definīcijai, tiek klasificēti kā izdevumi aizsardzībai (piemēram, tie attiecas uz vienībām, kas ir apbruņotas un apmācītas militārās taktikas jomā un kara gadījumā tiek iekļautas bruņoto spēku sastāvā). Par tādiem tiek uzskatīti šādi izdevumi:

- Iekšlietu ministrijai – 20,23 milj. latu, no tiem Valsts robežsardzei – 15,85 milj. latu un Drošības policijai – 2,36 milj. latu;
- Latvijas Bankas Aizsardzības pārvaldei – 4,6 milj. latu;

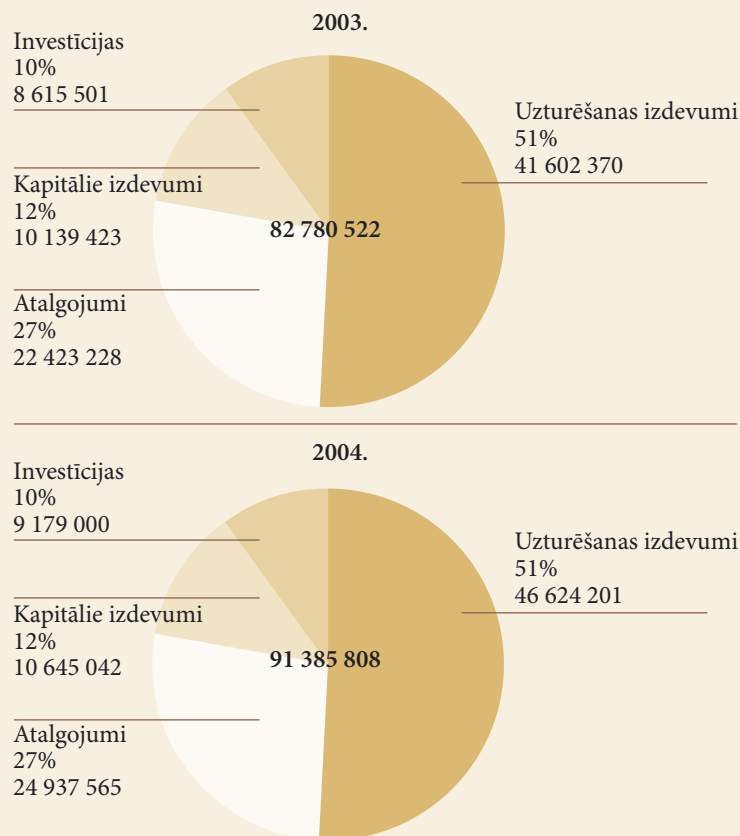
- Satversmes aizsardzības birojam – 3,54 milj. latu;
- Ārlietu ministrijai rīcības plāna dalībai NATO izpildei un NATO pārstāvniecības uzturēšanai – 0,98 milj. latu;
- Krīzes kontroles centram un Tulkošanas un terminoloģijas centram – 0,27 milj. latu;
- Valsts zemes dienestam karšu izgatavošanai – 0,45 milj. latu;
- Satiksmes ministrijas Krasta automātiskās identifikācijas sistēmai – 0,25 milj. latu;
- Vides ministrijai hidrometeoroloģijas radara iegādei – 0,25 milj. latu.

Lai gūtu ieskatu aizsardzības sistēmas attīstībā 2004. gadā, tiek sniegts salīdzinošs pārskats par 2003. un 2004. gada budžeta galvenajiem rādītājiem.

Aizsardzības ministra noteiktās vadlīnijas 2004. gada valsts aizsardzības sistēmas attīstībai un budžeta plānošanai nosaka nozīmīgākos uzdevumus, kas jārealizē 2004. gadā:

- pabeigt Reformu ieviešanas plāna dalībai NATO (Reformu plāns) aizsardzības sistēmas uzdevumu izpildi un plānot atbilstošu turpmāko attīstību;

Aizsardzības ministrijas 2003. un 2004. gada budžeta sadalījums pa izdevumu veidiem

Izdevumu veidi
saskaņā ar FM apstiprinātajiem budžeta
izdevumu ekonomiskās kvalifikācijas kodiem

Atalgojumi:

- algas
- piemaksas pie algām
- pabalsti
- atalgojums ārštata darbiniekiem

Uzturēšanas izdevumi:

- sociālais nodoklis
- ēdināšanas izdevumi
- formas tērpi
- ekipējums, bruņojums
- komunālie maksājumi
- pārvietošanās izdevumi
- transporta uzturēšana
- apmācību izmaksas u. c.
- subsīdijas un dotācijas

Kapitālie izdevumi:

- kustamie un nekustamie īpašumi
- muzeja eksponāti
- kapitālais remonts

Investīcijas:

- investīcijas, kuras tiek finansētas saskaņā ar VIP

Mobilo strēlnieku mācību centra ēdnīca

- ieviest NBS jauno struktūru, kuras attīstības pamatā ir lielas, teritoriālajai aizsardzībai paredzētas mobilizācijas pieejas aizstāšana ar mazākiem, mūsdienīgākiem, kolektīvajai drošības sistēmai atbilstošākiem Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem;
- turpināt ieviest AM un NBS personāla karjeras plānošanas sistēmu un uzlabot apmācību sistēmu, nodrošināt sociālās garantijas un profesionālā dienesta karavīru atalgojuma reformu;
- nodrošināt NBS vienību gatavību piedalīties starptautiskajās operācijās, nosūtīt un uzturēt vienības operācijās;
- mūsdienīga bruņojuma un ekipējuma iegāde;
- turpināt Baltijas jūras un Baltijas valstu sadarbību, kā arī izskatīt papildu iespējas, lai nodrošinātu bruņoto spēku vienību attīstīšanu, sagatavošanu, izvēršanu un atbalsta nodrošināšanu (sniegšanu) NATO vadītajās operācijās;
- turpināt NBS savietojamību visās jomās saskaņā ar NATO Standartizācijas līgumiem.

Nozīmīgāko valsts aizsardzības sistēmas attīstības uzdevumu realizācija tiek atspoguļota gadskārtējā budžetā.

Pasākumi, kuriem 2004. gada budžetā ir paredzēts vislielākais finansējums:

- infrastruktūras attīstība – Ls 8 542 307;
- dalība starptautiskajās miera uzturēšanas misijās – Ls 5 154 910;
- NBS sakaru sistēmas attīstība – Ls 4 568 000;
- algu reformas uzsākšana NBS – Ls 2 822 180;
- militārā perona izveide lidostā “Rīga” – Ls 1 500 000;
- NBS profesionālā dienesta karavīru nodrošināšana ar dzīvojamo platību – Ls 1 000 000;
- jūras novērošanas sistēma – Ls 1 000 000;
- īsas distances pretgaisa aizsardzības sistēma – Ls 1 000 000;
- influences un akustisko traļu iegāde *Condor II* klases kuģiem – Ls 1 000 000;
- vidējas distances prettanku raķešu sistēma – Ls 1 000 000;
- Latvijas Jūras spēku Krasta apsardzes piestātu un infrastruktūras attīstība Daugavgrīvā – Ls 670 000;
- valsts kartogrāfijas sistēmas izveide – Ls 674 000;
- iemaksa NATO militārajā budžetā – Ls 500 000;
- gaisa telpas novērošanas un kontroles sistēmas (BALNET) izveidošana – Ls 447 000.

8. NODAĻA

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

8.1. Programma Partnerattiecības mieram

Programma Partnerattiecības mieram (*Partnership for Peace – PfP*) bija viena no svarīgākajām iniciatīvām, kuru 1994. gadā izveidoja NATO. Kopš 1994. gada arī Latvija ir iesaistījusies šajā programmā, kas līdz šim bija efektīvākais veids, kā sasniegt praktisko militāro sagatavotību atbilstoši NATO standartiem.

Līdz šim Latvija ik gadus ir sagatavojusi Individuālo sadarbības programmu ar NATO (*Individual*

Partnership Programme – IPP), kuras ietvaros Aizsardzības ministrijas un Nacionālo Bruņoto spēku speciālisti, izvērtējot nepieciešamās prioritārās sadarbības jomas, ir piedalījušies dažādosursos, semināros un starptautiskajās militārajās mācībās. Tādēļ varam droši apgalvot, ka līdz ar dalību programmā Partnerattiecības mieram mūsu Nacionālie bruņotie spēki ir sasnieguši ievērojamu attīstības progresu, un šobrīd īpašu uzmanību pievērš gūto iemaņu praktiskam pielietojumam, kā arī pieredzes apmaiņai un atbalsta

NBS vienības BALTSQN-6 karavīri misijā Bosnijā-Hercegovinā, 2002. gada oktobris

sniegšanai citām programmas Partnerattiecības mieram valstīm.

Svarīgs solis tika sperts 2002. gadā, kad Latvija pieņēma lēmumu uzņemties atbildību par savas dalības finansēšanu programmas Partnerattiecības mieram pasākumos, lai tādējādi atbalstītu un veicinātu programmas attīstību, kā arī palielinātu savu ieguldījumu tajā. Tādējādi kopš 2002. gada Latvija pati sedz visus izdevumus, kas ir saistīti ar dalību programmas Partnerattiecības mieram pasākumos.

Jāpiebilst, ka NATO pieņēma lēmumu, ka Aliansē iestāties uzaicinātajām valstīm, tai skaitā Latvijai, vairs netiek izvirzīta obligāta prasība NATO iesniegt IPP. Neskatoties uz to, Latvija ir izstrādājusi 2004. gada IPP, sagatavojot to kā elastīgu pasākumu plānu, ar nolūku piedalīties tajos PfP pasākumos, kas veicina praktisko militāro sagatavotību atbilstoši NATO standartiem.

8.2. Dalība miera uzturēšanas operācijās

Viens no programmas Partnerattiecības mieram mērķiem ir Latvijas dalība NATO vadītajās miera nodrošināšanas operācijās. Kopš 1996. gada Latvijas bruņoto spēku vienības un personāls ir piedalījušies visās miera nodrošināšanas operācijās Balkānos, apliecinot mūsu apņemšanos būt ne tikai drošības patērētājiem, bet sniegt drošību arī citiem.

2003. gada februārī Latvijas kājnieku rota pēc SFOR misijas beigām savus pienākumus sāka pildīt KFOR misijā Kosovā. 2003. gadā SFOR misijā piedalījās arī viens NBS virsnieks.

Kopš 2000. gada februāra Latvijas mediku un militārās policijas vienības ir piedalījušās KFOR misijā Lielbritānijas kontingenta sastāvā, bet no 2003. gada – Skandināvijas un Francijas kontingentu sastāvos. 2003. gadā Latvija KFOR misijā piedalījās ar militāro policistu vienībām, nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas vienību un štāba virsniekiem. 2004. gada februārī misijā uz Kosovu devās kājnieku rota un štāba virsnieki (100 karavīri).

2003. gadā Afganistānā misiju turpināja 8 cilvēku liela militāro mediku vienība un darbu sāka viens štāba virsnieks.

2003. gada maijā NBS karavīri devās uz misiju Kuveitā, bet vēlāk operācijas *Iraqi Freedom* ietvaros – uz Irāku. 2004. gada februārī misijā Irākā atradās kājnieku rota un štāba virsnieki, nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas un nacionālā atbalsta nodrošinājuma grupas.

Aizsardzības ministrs A. Slakteris iepazīstas ar misijas bruņojumā esošo ložmetēju *Brauning*, Irākā, 2004. gada maijs

Latvijas vienību un novērotāju darbs miera nodrošināšanas operācijās ir novērtēts atzinīgi. Ir gūta praktiska pieredze un pierādīta Latvijas gatavība sadarboties ar NATO un partnervalstu spēkiem.

2003. gada 31. martā ES no NATO oficiāli pārņēma operāciju Maķedonijā. Latvija apstiprināja savu līdzdalību šajā operācijā, vēl pirms oficiālās operācijas pārņemšanas nosūtot divus Latvijas virsniekus uz Maķedoniju dienestam pirmajā ES vadītajā starptautiskajā operācijā. Ņemot vērā, ka operācija tika pagarināta līdz 2003. gada decembrim, arī Latvija pagarināja savu līdzdalību tajā.

8.3. Sadarbība ar Eiropas drošības un sadarbības organizāciju

Latvija kopš 1999. gada piedalās Eiropas drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) novērotāju misijās, savus novērotājus nosūtot robežu uzraudzības misijās uz Bosniju–Hercegovinu, Ziemeļkaukāzu, Maķedoniju un Kosovu. 2003. gadā EDSO novērotāju misijā Gruzijā atradās viens Latvijas militārais novērotājs. Arī 2004. gadā darbu turpina viens novērotājs.

NBS karavīru dalība starptautiskajās operācijās 2003./2004. gadā

Operācijas valsts	Cilvēku skaits	Laika periods	Dislokācijas vieta
Afganistāna (ISAF) ISAF III LK ISAF IV LK ISAF V LK ISAF VI LK	8 mediķi 8 mediķi + 1 štāba virsnieks 8 mediķi + 1 štāba virsnieks 8 mediķi + 7 autovadītāji + 3 štāba virsnieki + 1 instruktors	02.2003. – 08.2003. 08.2003. – 02.2004. 02.2004. – 06.2004. 06.2004. – 10.2004. – 02.2005.	Kabulas starptautiskā lidosta
Bosnija – Hercegovina (SFOR) SFOR LK I SFOR LK II SFOR LK III SFOR LK IV	1 štāba virsnieks 1 štāba virsnieks 1 štāba virsnieks 1 štāba virsnieks	02.2003. – 08.2003. 08.2003. – 02.2004. 02.2004. – 08.2004. 08.2004. – 02.2005.	Daudznacionālā brigāde “Ziemeļi” – ASV vadībā
Irāka (OIF) OIF LK I OIF LK I ANV OIF LK I NMN OIF LK I NAE OIF LK II OIF LK II NMN OIF LK II NAE OIF LK III OIF LK III NMN OIF LK III NAE OIF LK IV OIF LK IV NMN OIF LK IV NAE	105 (kājnieku rota + štābu virsnieki) 30 karavīri 6 karavīri 3 karavīri 105 (kājnieku rota + štābu virsnieki) 6 karavīri 3 karavīri 134 (kājnieku rota + štābu virsnieki) 6 karavīri 3 karavīri 134 (kājnieku rota + štābu virsnieki) 6 karavīri 3 karavīri	08.2003. – 02.2004. 05.2003. – 11.2003. 05.2003. – 11.2003. 04.2003. – 10.2003. 02.2004. – 07.2004. 11.2003. – 07.2004. 10.2003. – 04.2004. 07.2004. – 11.2004. 07.2004. – 11.2004. 04.2004. – 08.2004. 11.2004. – 02.2005. 11.2004. – 02.2005. 08.2004. – 12.2004. 12.2004. – 04.2005.	Daudznacionālā divīzija “Centrs – Dienvidi” – Polijas vadībā ANV un NMN vienības ASV GS bāzē
Kosova (KFOR) KFOR VII LK B-SQN 7 KFOR VIII LK B-SQN 8 KFOR IX LK B-SQN 9 KFOR X LK KFOR XI LK	2 štāba virsnieki 5 MP 6 NMN karavīri 1 štāba virsnieks 2 štāba virsnieki 5 MP 1 štāba virsnieks 2 štāba virsnieki 5 MP 100 (kājnieku rota + štāba virsnieki) 3 štāba virsnieki + 2 autovadītāji 5 MP 3 štāba virsnieki + 2 autovadītāji	02.2003. – 08.2003. 02.2003. – 08.2003. 01.2003. – 07.2003. 02.2003. – 08.2003. 08.2003. – 02.2004. 08.2003. – 02.2004. 08.2003. – 02.2004. 10.2003. – 04.2004. 02.2004. – 08.2004. 02.2004. – 08.2004. 04.2004. – 10.2004. 08.2004. – 02.2005. 10.2004. – 04.2005.	KFOR – Daudznacionālā brigāde “Centrs” – Zviedrijas, Somijas un Norvēģijas vadībā B-SQN – Daudznacionālā brigāde “Ziemeļi – Austrumi” – Francijas vadībā
Maķedonija (EUFOR) EUFOR LK I EUFOR LK II	1 štāba virsnieks, 1 štāba speciālists 1 štāba virsnieks, 1 štāba speciālists	03.2003. – 09.2003. 09.2003. – 12.2003.	EUFOR štābs – Francijas vadībā
Gruzija (EDSO misija)	1 virsnieks 1 virsnieks 1 virsnieks 1 virsnieks	01.2003. – 07.2003. 03.2003. – 11.2003. 11.2003. – 05.2004. 05.2004. – 05.2005.	Robežas novērošana
Saīsinājumi: ANV – Apgādes nodrošināšanas vienība B-SQN – <i>Baltic Squadron</i> EUFOR – <i>European Union Force</i> ISAF – <i>International Security Assistance Force</i> KFOR – <i>Kosovo Force</i> LK – Latvijas kontingents MP – Militārā policija NAE – Nacionālais atbalsta elements NMN – Nesprāgušās municijas neitralizēšanas vienība OIF – <i>Operation Iraqi Freedom</i> SFOR – <i>Stabilization Force</i>			

ASV Mičiganas štata Armijas Nacionālās gvardes komandiera brigādes ģenerāļa R. V. Teilora apbalvošana ar aizsardzības ministra apbalvojumu "Atzinības goda zīme", 2003. gada 24. novembris

Saskaņā ar parakstīto "Vīnes dokumentu'99" Latvija EDSO iesniedz militāro informāciju par NBS militārajām spējām, budžetu, personālu, bruņojumu, aizsardzības plānošanu un citiem jautājumiem.

Katru gadu Aizsardzības ministrija sagatavo un EDSO iesniedz informāciju par Militāro pasākumu gada kalendāru, Ikgadējo militārās informācijas apmaiņas dokumentu, dokumentus par aizsardzības budžetu un plānošanu, informāciju par vieglajiem un strēlnieku ieročiem, uzvedības kodeksa izpildi militāri politiskajos jautājumos un Vispārējās militārās informācijas apmaiņas dokumentu.

EDSO dalībvalstu pārstāvji katru gadu veic Latvijas NBS vienību militārās inspekcijas un novērtējumu.

2002. gada 13. novembrī tika pieņemts likums "Par 1992. gada 24. marta Atvērto debesu līgumu", paredzot inspekcijas (lidojumus) citu valstu teritorijās. Līguma mērķis ir vairogt uzticību valstu starpā, veicot savstarpējus novērošanas pārlidojumus pār dalībvalstu teritorijām. Tas dod iespēju iegūt papildu informāciju par dalībvalstu bruņotajiem spēkiem un to aktivitātēm, kā arī valsts militārajiem objektiem. 2003. gada 11. februārī Latvija kļuva par pilntiesīgu līguma dalībvalsti.

2003. gadā Latvija brīvprātīgi aizpildīja Otavas konvencijas ("Par kājnieku mīnu aizliegšanu")

ziņojuma veidlapu, šādi atbalstot starptautiskās sabiedrības vēlmi apturēt kājnieku mīnu izplatīšanu pasaulē un likvidēt jau izmantotās mīnas. Latvija atbilst šīs konvencijas prasībām – tā neražo kājnieku mīnas un kopš 1995. gada ir aizliegusi to eksportu un tranzītu caur Latvijas Republikas teritoriju.

8.4. Divpusējā sadarbība

Pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu sākumā gandrīz vienlaicīgi ar neatkarības atjaunošanu un aizsardzības sistēmas veidošanu sākās arī Latvijas starptautiskā sadarbība aizsardzības jomā. Sekmīga integrācija starptautiskajās drošības struktūrās nebija iespējama tikai ar Latvijas iekšējiem resursiem, tādēļ ārvalstu palīdzībai bija liela nozīme. Latvijas un tās sadarbības partneru centieni ir attaisnojušies – Latvija ir kļuvusi par pilntiesīgu NATO dalībvalsti. Balstoties uz līdzšinējo ļoti veiksmīgo pieredzi, arī turpmāk tiks saglabāts līdzīgs sadarbības apjoms un virzieni.

Aizsardzības ministrijai un NBS ir izveidojusies sadarbība ar aptuveni 30 valstīm. Tā ir iedalāma konsultācijās, ekspertu līmeņa palīdzībā, civilā un

militārā personāla apmācībā, materiālajā palīdzībā un Latvijas vienību dalībā starptautiskajās miera operācijās ārvalstu kontingentu sastāvā.

2002. gadā BALTSEA (*Baltic Security Assistance*) foruma ietvaros tika noteiktas turpmākās sadarbības prioritātes, kas, ņemot vērā aizsardzības sistēmas attīstību un politisko situāciju valstī, tiek pastāvīgi pārskatītas. Balstoties uz noteiktajām sadarbības prioritātēm un jomām, arī turpmāk galvenā uzmanība tiks veltīta ekspertu konsultācijām un apmācībām.

Kļūstot par pilntiesīgu NATO dalībvalsti, Latvija ir ieinteresēta turpināt ciešu sadarbību ar Alianses dalībvalstīm. Latvija ir akreditējusi militāros atašejus ASV, Kanādā, Dānijā, Norvēģijā, Islandē, Vācijā, Austrijā, Šveicē, Krievijā, Francijā, Spānijā, Beļģijā, Luksemburgā, Apvienotajā Karalistē, Nīderlandē, Čehijā, Slovākijā, Ungārijā, Polijā, Lietuvā, Ukrainā, Zviedrijā, Igaunijā, Somijā, Turcijā, Rumānijā, Bulgārijā, Itālijā, Grieķijā un Portugālē.

Visaktīvākās divpusējās attiecības Latvijai ir ar ASV. Jau vairākus gadus ASV ekspertu grupa sniedz palīdzību apgādes, C4I, personāla vadības, administrācijas un mācību vadības jautājumos. Ar ASV Ārvalstu militārās finanšu programmas līdzekļiem tiek apmaksāts ekspertu grupas

un angļu valodas pasniedzēja darbs, BALTNET sistēmas ierīkošana un *Harris* sakaru aprīkojums. ASV Militārās izglītības un apmācību programmas (IMET) un sadarbības programmas ar Mičiganas Nacionālo gvardi ietvaros notiek jaunāko virsnieku apmācība. Dž. Maršala centrs, kas atrodas Vācijā, regulāri organizē apmācības un seminārus Latvijas civilajam un militārajam personālam. Katru gadu Latvijas pārstāvjiem ir iespēja pieteikties studijām ASV militārajās akadēmijās.

Kanādas un Latvijas divpusējā sadarbība militārajā jomā notiek Militārās apmācības palīdzības programmas ietvaros, kuras viens no pamatelementiem ir angļu un franču valodas apmācība. Programmas ietvaros Latvijas aizsardzības sistēmas pārstāvji Kanādā apgūst zināšanas dažādās militāro specialitāšu jomās, galvenokārt miera uzturēšanas operāciju vajadzībām.

Lielbritānija nodrošina militārā budžeta eksperta darbu Aizsardzības ministrijā. Britu eksperta vadībā ministrija ir ieviesusi Rietumu tipa plānošanas, programmēšanas un budžeta izveides sistēmu. Lielbritānija sniedz izglītības iespējas Latvijas civilajam un militārajam personālam. Tā ir aktīvi

Polijas Bruņoto spēku komandiera ģenerāļa Č. Piatas vizīte Latvijā, 2003. gada 19. novembris

piedalījusies Nacionālās aizsardzības akadēmijas, NBS Instruktoru skolas un Rekrutēšanas un atlases centra koncepcijas attīstībā un izveidē. Kopš 2000. gada Latvija Lielbritānijas militārā kontingenta sastāvā piedalās miera uzturēšanas misijā Kosovā. 2003. gada februāra rotācijas ietvaros misijā devās pieci militārie policisti un viens štāba virsnieks.

Vācija ir viena no aktīvākajām Latvijas atbalstītājām militārā personāla apmācībā. Latvijas NBS no Vācijas saņēmuši vairākus nozīmīgus dāvinājumus. Vācija piedalās ar NATO savietojamas C4I sistēmas izveidē (BALTCCIS projekts). Vācijas padomnieks Jūras spēkus konsultē apgādes jautājumos.

Francija nodrošina militāro apmācību specializēto un štāba virsnieku kursu ietvaros, kā arī franču valodas apmācības iespējas. Aktīva sadarbība ar Franciju izveidojusies Latvijas Jūras spēkiem.

Beļģija sniedz Latvijai palīdzību dažādos likumdošanas jautājumos un NATO standartu ieviešanā. Sevišķi daudzpusīga sadarbība pastāv starp abu valstu Jūras spēkiem.

Dānija ir viena no pirmajām un aktīvākajām valstīm, palīdzot Latvijai virknē projektu, kas saistīti ar civilā un militārā personāla izglītību un apmācību, kā arī ekspertu palīdzību aizsardzības plānošanas jautājumos. Dānija piedāvā plašas apmācības iespējas savās militārajās mācību iestādēs. Kopš 2000. gada Dānijas bruņoto spēku pārstāvis NBS štābā strādā par padomnieku Stratēģiskās plānošanas departamentā. Vienlaikus Dānija sniedz ļoti ievērojamu materiālo atbalstu, piemēram, Nacionālās aizsardzības akadēmijas rekonstrukcijā. 2003. gadā ar Dānijas atbalstu Latvijas bruņotajos spēkos ir sākti kājnieku brigādes veidošana. Latvijas rota Dānijas kontingenta sastāvā ir piedalījusies SFOR un KFOR misijās. No 2004. gada februāra Latvijas rota Baltijas valstu rotācijas kārtībā atkārtoti pusgadu atradīsies Kosovā.

Norvēģijas bruņoto spēku pārstāvis kopš 1999. gada Latvijas NBS ir sniedzis palīdzību ilgtermiņa plānošanas jautājumos. Šobrīd NBS konsultē padomniece personāla jautājumos. Norvēģijas padomnieki savu palīdzību sniedz arī citām NBS vienībām. Nozīmīga palīdzība no Norvēģijas saņemta Nesprāgušās municijas neitralizēšanas un Baltijas valstu ūdenslidēju mācību centra izveidē. 2003. gadā Latvija dāvinājumā saņēma mīnu licēju

kuģi VALE un vidējās darbības rādiusa divdimensiju radiolokatoru ASR-7. Nesprāgušās municijas neitralizēšanas vienības KFOR misijā ir piedalījušās Norvēģijas kontingenta sastāvā. NBS pārstāvjiem tiek piedāvātas iespējas mācīties Norvēģijas Štāba koledžā.

Latvijas kontingenta BALTSQN-9 karavīru pirmsmisijas apmācība nesprāgušās municijas neitralizēšanā Dānijā pirms došanās uz Kosovu, 2004. gada februāris

Polija ir sniegusi lielu atbalstu jautājumos, kas saistīti ar integrāciju NATO. Kopš 2002. gada Latvijas Jūras spēku kadeti ir iespēja mācīties Polijas Jūras spēku akadēmijā. 2003.–2004. gadā Latviju apmeklēja visu Polijas bruņoto spēku komandieri – NBS, JS, SZS, GS, kā arī Polijas aizsardzības ministrs. Polija ir sniegusi Latvijai vairākus nozīmīgus ekipējuma un ieroču dāvinājumus. Latvijas NBS karavīri Irākā misijā piedalās Polijas kontingenta sastāvā.

Galvenā sadarbības joma ar **Čehiju** ir bijusi saistīta ar NATO integrācijas jautājumiem. Čehijas puse ir atkārtoti pādusi gatavību sniegt atbalstu un palīdzību Latvijai tās integrācijas procesā. Čehija nodrošina militārās mācības Latvijas virsniekiem, tā ir palīdzējusi aizsardzības plānošanas jautājumos. Nozīmīgs ir Čehijas atbalsts, gatavojot Latvijas militāros speciālistus ķīmisko, bioloģisko un kodolbruņojuma apdraudējumu aizsardzības jautājumos.

Arī sadarbības projekti ar **Ungāriju** ir ietvēruši konsultācijas NATO integrācijas jautājumos. Notikušas abu valstu pirmās divpusējās sarunas ekspertu līmenī.

Sadarbība ar **Zviedriju** aptver vairākus svarīgus ilgtermiņa aizsardzības plānošanas projektus.

Zviedrija nodrošina Latvijas militārpersonālu ar apmācību iespējām. Militārās palīdzības projektu ietvaros Zviedrija ir nodevusi militāro ekipējumu un ieročus Sauszemes spēku bataljoniem un Gaisa spēku Pretgaisa aizsardzības divizionam, kā arī medicīniskās ambulances aprīkojumu. Zviedrijas instruktori turpina darbu 1. kājnieku bataljonā un Gaisa spēku Pretgaisa aizsardzības divizionā.

Latvija ir aktivizējusi sadarbību ar **Somiju**. Ieplānotas ekspertu sarunas par ieroču kontroli un militārās apmācības iespējām.

Šveicē NBS jaunākie virsnieki un instruktori apmeklē specializētos kursus. Aktivizējušies kontakti militāri politiskajā līmenī.

Latviju ar pārējām jaunajām NATO dalībvalstīm – Lietuvu, Igauniju, Bulgāriju, Rumāniju, Slovākiju un Slovēniju – ir vienojis kopīgs mērķis – pilntiesīga dalība Aliansē. Šobrīd galvenais uzdevums ir saglabāt izveidoto sadarbības intensitāti un virzienus.

Latvija aizvien aktīvāk strādā, lai no drošības un palīdzības saņēmējas kļūtu arī par drošības sniedzēju. Galvenais uzdevums šajā darbā ir atbalstīt valstis ar līdzīgu ārpolitiku. Lai vairotu stabilitāti Eiropā un visā Transatlantiskajā telpā, Latvijai ir svarīgi sniegt savu pieredzi valstīm, kas tikai atrodas demokrātiskas sistēmas veidošanas sākumā.

Latvija sniedz konsultācijas un ekspertu palīdzību, apmācību iespējas un materiālo palīdzību. Svarīgākais šajā darbā ir savas demokratizācijas un aizsardzības sistēmas plānošanas un bruņoto spēku attīstības pieredzes sniegšana. Īpaša uzmanība tiek veltīta valstīm ar līdzīgu pagātnes pieredzi, t.i., bijušās PSRS valstīm. Tām Latvijas pieredze ceļā uz integrāciju Eiroatlantiskajā sabiedrībā ir sevišķi nozīmīga, jo mēs varam piedāvāt ne tikai teorētisku, bet arī praktisku palīdzību.

2002. gadā par vēlmi iestāties NATO paziņoja Ukraina un Gruzija. Lai to īstenotu, abām valstīm nepieciešams starptautisks atbalsts. Galvenie sadarbības virzieni ar Ukrainu un Gruziju notiek aizsardzības plānošanas, apmācību un materiālās palīdzības jomās.

Galvenie sadarbības virzieni ar **Ukrainu** ietver jautājumus, kas saistīti ar integrāciju NATO. 2003. gadā Ukrainā notika starptautiska konference, kurā piedalījās Baltijas valstis, savukārt 2004. gadā līdzīgs pasākums plānots Latvijā. Abas valstis sadarbojas vides aizsardzības un apmācības jomā. Piemēram, no 2003./2004. mācību gada Latvija sponsorē Ukrainas pārstāvja mācības BALTDEFCOL Tartu,

Igaunijā. Ukraina, savukārt, piedāvā iespējas Latvijas personālam mācīties savās militārajās mācību iestādēs.

Latvija kopīgi ar Lietuvu un Igauniju koordinē sadarbību ar **Gruziju**. Galvenie sadarbības virzieni ir aizsardzības plānošana un demokratizācijas procesa īstenošana. Gruzijas bruņoto spēku pārstāvjiem ir piedāvātas iespējas mācīties Latvijas NBS mācību centros. Latvija Gruzijai atdod lietošanai savas sakaru iekārtas.

Latvija ir ieinteresēta pozitīvas un pragmatiskas sadarbības attīstībā ar **Krieviju**. Abas valstis kopīgi piedalās starptautiskajās Jūras spēku mācībās Baltijas jūrā. Krievija Latvijas pārstāvjus aicina piedalīties dažādās konferencēs, kurās tiek apspriesti bruņoto spēku demokrātiskās kontroles un civilmilitārās sadarbības jautājumi. Šāda sadarbība apliecina abu valstu ieinteresētību un gatavību sadarboties aizsardzības jautājumos.

8.5. Baltijas valstu militārā sadarbība

Viena no Latvijas drošības un aizsardzības politikas prioritātēm ir Baltijas valstu militārā sadarbība un piedalīšanās kopīgos militāros projektos. Sadarbība ar Lietuvu un Igauniju ir būtisks reģiona drošības priekšnosacījums. Kopīgie aizsardzības pasākumi ir ne tikai efektīvāki, bet arī līdz iestāšanās NATO veidojuši labākus priekšnoteikumus Baltijas valstu partnerībai ar Aliansi.

Baltijas valstu kopīgie projekti:

- Baltijas valstu miera uzturēšanas bataljons (BALTBAT);
- vienota gaisa kontroles sistēma (BALTNET);
- Baltijas jūras spēku eskadra (BALTRON);
- Baltijas aizsardzības koledža (BALTDEFCOL);
- vienotā Baltijas C2 informācijas sistēma (BALTCCIS);
- kopīgā Baltijas valstu militāram dienestam pakļauto personu uzskaites un vadības sistēma (BALTPERS);
- Baltijas medicīnu vienība (BALTMED).

BALTBAT

Baltijas bataljona uzdevums ir veikt miera uzturēšanas operācijas ar ANO un/vai EDSO mandātu. Kopš 1996. gada Latvijas NBS pārstāvji BALTBAT sastāvā ir piedalījušies SFOR misijās Bosnijā–Hercegovinā un KFOR misijā Kosovā.

BALTIC EAGLE 2003 mācības Ādažos, 2003. gada septembris

No 2000. gada BALTBAT ietvaros katra Baltijas valsts veido un attīsta savu atsevišķu nacionālo bataljonu.

BALTBAT ir pirmais no Baltijas valstu kopīgās militārās sadarbības projektiem un ir lielisks piemērs starptautiskajai sadarbībai, sasniedzot tam noteiktos mērķus.

Pēc uzaicinājuma saņemšanas dalībai NATO un iestāšanās tajā ir mainījušās Baltijas valstu militārās plānošanas prioritātes, tādēļ, atbilstoši jaunajām prasībām, bija jāizvērtē kopīgie projekti un jāmaina esošā sadarbības forma, paplašinot sadarbību Baltijas valstu sauszemes spēku starpā.

BALTBAT projekta oficiālā transformācijas ceremonija notika mācību *BALTIC EAGLE 2003* noslēguma ceremonijas laikā 2003. gada 26. septembrī Ādažos, Latvijā.

Lai turpinātu iesāktu Baltijas valstu sauszemes spēku sadarbību, Baltijas valstu bruņoto spēku komandieri ir parakstījuši plānu par Baltijas valstu sauszemes spēku sadarbību nākotnē un BALTBAT projekta pārtraukšanu, kas paredz:

- izveidot NATO standartiem atbilstošu apmācības sistēmu;
- veikt Baltijas valstu sauszemes spēku vienību apmācību bataljonu/brigāžu līmenī;
- 2003. gada nogalē jāizveido Baltijas valstu

sauszemes spēku attīstības doktrīnas vienība, kas veiktu šīs doktrīnas izstrādi;

- izpētīt citas iespējamās Baltijas valstu sauszemes spēku sadarbības iespējas.

BALTNET

Projekta mērķis ir vienotas Baltijas valstu gaisa telpas novērošanas sistēmas izveide, kas nākotnē iekļautos vienotā NATO valstu gaisa telpas novērošanas sistēmā.

2003. gadā BALTNET projekta galvenie darbības virzieni bija BALTNET sistēmas pilnveidošana (ir palielināta tikla jauda, lai to varētu izmantot arī BALTCCIS vajadzībām), personāla apmācība un BALTNET integrācijas turpināšana NATO Integrētajā pretgaisa aizsardzības sistēmā (NATINADS). Arī 2004. gadā galvenā uzmanība tiks veltīta BALTNET personāla apmācībai un BALTNET integrācijai NATO gaisa telpas novērošanas sistēmā.

2003. gadā Latvija no ASV kompānijas *Lockheed Martin* iegādājās trīsdimensiju tālās darbības TPS-117 radiolokatoru. Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas tas ir pirmais lielākais valsts aizsardzības spēju stiprināšanai veiktais pirkums. 2003. gadā Ventspilī tika uzstādīts Norvēģijas dāvinātais radiolokators ASR-7.

Baltijas valstu ūdenslidēju mācību centrs Liepājā

BALTRON

Baltijas valstu Jūras spēku eskadras uzdevums ir nodrošināt pastāvīgas ātrās reaģēšanas spējas jūrā miera un valsts apdraudējuma situācijās, Baltijas valstu teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās zonas neaizskaramību, piedalīties meklēšanas un glābšanas darbos, jūras atminēšanas operācijās un militārajās mācībās.

Eskadrā ir pieci Baltijas valstu kuģi. Latvija piedalās ar mīnu traleriem VIESTURS un IMANTA, štāba/apgādes kuģi VIRSAITIS un mīnu meklētāju NAMEJS. Katra valsts ir atbildīga par apgādi un kuģu tehnisko gatavību.

BALTRON projekta ietvaros notiek Baltijas valstu jūras spēku apmācību bāzes izveide un attīstība Liepājā:

- BALTRON Pretmīnu skola;
- Baltijas valstu Pretmīnu aprīkojuma remonta centrs (tiek veikta sonoru tehniskā apkope un remonts);
- Baltijas valstu Ūdenslidēju mācību centrs (2003. gadā dalība kursos piedāvāta *PfP* programmas dalībvalstīm);
- Baltijas valstu jūras spēku apmācību bāzē 2003. gada septembrī ar Lielbritānijas atbalstu organizēti Taktiskās apmācības kursi.

BALTDEFCOL

Baltijas aizsardzības koledža BALTDEFCOL ir dibināta 1998. gadā Tartu, Igaunijā. Koledžas galvenais uzdevums ir sagatavot bataljona komandējošā līmeņa virsniekus Apvienotās vadības un štāba kursā, kā arī vecākos virsniekus darbam dažāda līmeņa štābos.

2003. gada 4. augustā BALTDEFCOL mācības sāka piektais Vecāko štāba virsnieku kurss. Tajā mācās 12 Latvijas virsnieki, Lietuvas, Igaunijas, kā arī Bosnijas–Hercegovinas, Dānijas, Lielbritānijas, Ungārijas, Polijas, Lielbritānijas, Kanādas, Ukrainas, Rumānijas, Serbijas–Melnkālnes, Zviedrijas un Gruzijas virsnieki. Trešajā pulkvežu kursā mācās Latvijas, Igaunijas, Lietuvas un Horvātijas pārstāvji. Mācības notiek angļu valodā.

Koledžā apgūstams arī civildienesta ierēdņu kurss. Tas paredzēts Baltijas valstu aizsardzības, ārlietu un iekšlietu ministriju ierēdņiem, kas nodarbojas ar drošības un aizsardzības jautājumiem. Šogad kursā piedalās 4 ierēdņi no Latvijas Aizsardzības ministrijas, Ārlietu ministrijas un Krīzes kontroles centra.

Aizsardzības koledžā ir izveidots Reģionālo drošības studiju institūts, kurā tiks sagatavoti nākamie koledžas pasniedzēji. Baltijas valstu augstskolu

politikas zinātnes studentiem institūtā būs iespēja studēt maģistrantūras programmā.

BALTDEFCOL ilgtermiņa attīstības plāns paredz, ka no 2004. gada Baltijas valstis pārņem kolektīvas finansējumu un pakāpeniski arī mācību spēku vietas.

2003. gadā parakstīta Baltijas valstu vienošanās par studiju vietu sadales kritērijiem. Vienošanās nosaka tās valstis, kuru studentus uzņemt studijām BALTDEFCOL.

No 2004./2005. mācību gada BALTDEFCOL tiks ieviests Augstākās vadības kurss – tas aizstās Pulkvežu kursus un tajā apmācīs augstākā līmeņa civilos un militāros vadītājus.

BALTCCIS

Projekta mērķis ir palielināt un attīstīt Baltijas valstu vadības un kontroles spējas, radīt drošu kopīgas militārās informācijas apmaiņas sistēmu, lai to vēlāk pieslēgtu NATO sistēmai. Projekts ļaus izveidot vienotu informācijas vadības un kontroles sistēmu Baltijas valstīs.

2002. gada 10. decembrī tika panākta vienošanās par sistēmas centrālā servera izvietojumu Latvijā.

2003. gadā tika uzstādīta projekta realizācijai nepieciešamais aprīkojums un programmatūra – projekta centrālais serveris ir nogādāts Latvijā un sācis darboties. Pilnīga sistēmas darbības uzsākšana ir plānota 2004. gada beigās.

Šobrīd norit četrpusējā Vācijas – Baltijas valstu Vienošanās memoranda sagatavošana par BALTCCIS projekta darbību, administrāciju un finansēšanu. Nākotnē projekts nodrošinās 24 stundu darbu, vadības un kontroles informācijas apmaiņu Baltijas valstu mācību laikā, kā arī iespēju apmainīties ar BALTNET, BALTRON un BALTBAT (Baltijas valstu sauszemes spēku) informāciju. Iespējams būtu nodrošināt arī informācijas apmaiņu par apgādes jautājumiem, meklēšanas un glābšanas pasākumiem, civilo krīžu gadījumiem u.c.

BALTPERS

Projekta mērķis ir izveidot kopīgu Baltijas valstu militārajam dienestam pakļauto personu uzskaites un vadības sistēmu. 2002. gada novembrī Baltijas valstu rīcībā tika nodota nepieciešamā programmatūra. 2003. gada nogalē projektu transformēja par Automātiskā personāla uzskaites sistēma (APUS).

Mācību *BALTIC EAGLE* 2003 noslēguma ceremonija, 2003. gada 6. septembris

9. NODAĻA

VIDES AIZSARDZĪBA

Latvija savu nostāju vides aizsardzības jomā ir apliecinājusi, pievienojoties starptautiskajām vides aizsardzības konvencijām, noslēdzot starptautiskus līgumus par vides kvalitātes uzlabošanu un iesaistoties *Agenda 21* un reģionālās *Baltic Agenda 21* stratēģijas izstrādē un īstenošanā.

Latvijas galvenie mērķi vides aizsardzības jomā ir:

- saglabāt augstus vides kvalitātes standartus;
- samazināt piesārņojuma daudzumu;
- racionāli izmantot dabas resursus.

Lai sasniegtu šos mērķus, vides aizsardzības jautājumi tiek integrēti visu tautsaimniecības nozaru un valsts pārvaldes sektoru attīstības plānos, tajā skaitā valsts aizsardzības sektorā. Saskaņā ar Aizsardzības ministrijas un NBS vides aizsardzības stratēģiju tiek veikti vides aizsardzības pasākumi, kuru nolūks ir vienlaicīgi ar galveno uzdevumu – valsts aizsardzības nodrošināšanu – sekmēt šādu mērķu īstenošanu:

- aizsardzības sfērā nodarbināto personu vides apziņas līmeņa paaugstināšana;
- vides kvalitātes pakāpeniska un regulāra uzlabošana visos galvenajos problēmsektoros;
- piesārņojuma draudu novēršana, vienlaikus veicinot videi draudzīgu tehnoloģiju izmantošanu un visu tehnoloģisko procesu un darba metožu pārveidošanu, lai maksimāli mazinātu vides apdraudējumu;
- videi kaitīgu izejvielu un resursu izmantošanas ierobežošana, aktīvi veicinot šķidro un cieto atkritumu šķirošanu, pārstrādi un pēc iespējas to atkārtotu izmantošanu;
- energoresursu racionāla izmantošana, enerģijas taupīšanas veicināšana un atjaunojamo enerģijas avotu izmantošana;
- dabas aizsardzības prasību ievērošana, reto augu, dzīvnieku sugu aizsardzība, ekosistēmu,

bioloģiskās daudzveidības, sociālo un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšana;

- piesārņojuma novēršana un likvidēšana, dabas objektu sakopšana un rekultivācija, militāro struktūru iesaistīšana civilos vides aizsardzības pasākumos un projektos;
- sabiedrības iepazīstināšana ar militāro objektu teritorijām izglītojošos, dabas un kultūrvēsturiskās vides aizsardzības nolūkos.

Viens no galvenajiem uzdevumiem, kas Latvijas NBS jārisina vides aizsardzības jomā, ir mantotā piesārņojuma likvidēšana savā pārvaldībā esošajās teritorijās.

Latvijā ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem piesārņoto teritoriju kopējā platība pārsniedz vairāk nekā 100 000 ha jeb 1/7 daļu no Latvijas teritorijas. Baltijas jūrā, tai skaitā Latvijas teritoriālajos ūdeņos, atrodas apmēram 80 000 jūras munīcijas un citas nesprāgušas munīcijas. Lai likvidētu abu Pasaules karu un bijušās padomju armijas atstāto piesārņojumu, īpaši pievēršot uzmanību dažādās vietās atrodamajai nesprāgušajai munīcijai, NBS kopš 1993. gada veic regulāru sprādzienbīstamo priekšmetu neitralizēšanu. Katru gadu NBS personāls uz sauszemes un jūrā iznīcina aptuveni 4000 liela kalibra munīcijas vienību. Latvijas Jūras spēki gan patstāvīgi, gan kopā ar Baltijas jūras spēku eskadru BALTRON gada laikā atrod un iznīcina, vai arī nodod iznīcināšanai aptuveni 80 nesprāgušu sprādzienbīstamu priekšmetu.

Jūras spēki saskaņā ar Latvijas likumiem un starptautisku līgumiem piedalās ekoloģiskās uzraudzības veikšanā, meklēšanas un glābšanas darbos jūrā un avāriju seku likvidēšanā, sprādzienbīstamu priekšmetu meklēšanā un iznīcināšanā jūrā. Krasta apsardzes kuģu flotile atbilstoši savai kompetencei kontrolē, kā tiek ievēroti normatīvie akti un

Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas skolas karavīrs mācībās, 2003. gada jūnijs

starptautiskās tiesību normas, kas nosaka to, kā izmantojami Latvijas ūdeņi.

Ievērojot prasības, kuras nosaka NBS pamatuzdevumi, bruņotajiem spēkiem sava darbība ir jāpiemēro spēkā esošajiem vides aizsardzības tiesību aktiem un ilgtermiņa perspektīvā aktīvi jāiesaistās vides aizsardzībā. Tādēļ tiek izstrādāti vides aizsardzības plāni, kas nosaka ar vides aizsardzību saistītus pasākumus. Piemēram, balstoties uz sagatavoto Ādažu bāzes vides pārvaldības plānu, 2002. gadā NBS vajadzībām tika izstrādāti vairāki nozīmīgi dokumenti – Ādažu poligona attīstības plāns 2003.–2006. gadam, dabas lieguma “Lieluikas un Mazuikas ezeri” dabas aizsardzības plāns 2002.–2007. gadam un Ādažu poligona dabas aizsardzības plāns 2002.–2007. gadam. 2003. gadā tika turpināta Ādažu bāzes vides pārvaldības plānā noteikto pasākumu īstenošana. Sagatavošanā atrodas Ādažu bāzes mežu apsaimniekošanas plāns. Nākotnē vides pārvaldības plāni ir jāizstrādā arī citiem militārajiem objektiem.

2002. gadā tika sākti potenciāli piesārņoto teritoriju izpēte, lai nākotnē varētu izstrādāt plānus to rekultivācijai un attīrīšanai. Tika izstrādāta “Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas programma”, veikta arhīvu informācijas izpēte un apsekoti visi objekti, kā arī izveidota datu bāze par AM valdījumā esošajiem objektiem. 2003. gadā notika prioritāro potenciāli piesārņoto teritoriju detalizēta izpēte.

2003. gadā tika veikta degvielas uzpildes staciju aprikošana ar monitoringa urbumiem, kā arī

atsevišķu artēzisko urbumu tehniskā stāvokļa izvērtējums, lai tās atbilstu valsts vides aizsardzības tiesību aktos noteiktajām prasībām.

NBS taktisko mācību laikā bruņu tehnikas, autotransporta un šaujamieroču izmantošana var atstāt negatīvu ietekmi uz apkārtējo vidi. Tādēļ vides aizsardzības jautājumi ir iekļauti visu līmeņu militārpersonu apmācību plānos. NBS personālsastāvs apgūst nepieciešamās zināšanas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā un NBS Instruktoru skolā, piedalās semināros un apmācībās Latvijā un ārvalstīs. Jūras spēku pārstāvjiem ar Jūras spēku Krasta apsardzes palīdzību organizēts apmācību seminārs par jūras vides aizsardzības jautājumiem. Ir izdota bruņoto spēku vides aizsardzības rokasgrāmata, regulāri tiek organizēti semināri, pieaicinot valsts vides aizsardzības organizāciju speciālistus, kā arī sagatavots video materiāls par NBS dalību akcijā “Lašiem būt!”.

Veiksmīga sadarbība ir izveidojusies starp Baltijas jūras reģiona valstīm. Tiek izstrādāta kopīga stratēģija militārā sektora sadarbības koordinēšanai un optimizēšanai vides aizsardzības jomā, gatavota vienota Baltijas valstu vides virsnieku apmācības programma.

Aizsardzības ministrijas un NBS vides speciālisti bieži rīko un piedalās pieredzes apmaiņas semināros par vides apmācības un vides pārvaldības plānu izstrādāšanas jautājumiem Igaunijā un Lietuvā. Latvija var lepoties ar savu pieredzi, jo Ādažu bāzes vides pārvaldības plāns bija pirmais šāda veida dokuments Baltijas valstīs.

Nozīmīgi sadarbības kontakti ir izveidoti arī ar citu reģionu valstīm, piemēram, Šveici, Lielbritāniju, Norvēģiju, Bulgāriju un Ukrainu. Vairāku gadu garumā stabila un auglīga sadarbība vides aizsardzības jomā pastāv ar ASV Aizsardzības departamentu, ASV Vides aizsardzības aģentūru un ASV Nacionālo Gvardi. Latvijā un ASV ir organizēti mācību kursi, saņemta nozīmīga palīdzība un atbalsts Ādažu bāzes vides pārvaldības plāna izstrādes un ieviešanas gaitā. Ar ASV Nacionālās Gvardes atbalstu 2002. gada augustā Latvijas Aizsardzības ministrija organizēja starptautisku konferenci *Baltic Environmental Military Cooperation Conference*. 2003. gadā ar ASV Militārās sadarbības biroja atbalstu Latvijā tika organizēta virkne pasākumu, veltīti vides aizsardzības jautājumiem. 2004. gadā paredzēts organizēt starptautisku jūras vides aizsardzības semināru ar ārvalstu speciālistu piedalīšanos.

10. NODAĻA

SAIKNE AR SABIEDRĪBU

10.1. Sabiedrības informēšana

Viena no Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku prioritātēm ir patiesas, savlaicīgas un vispusīgas informācijas sniegšana sabiedrībai. Veiksmīgs dialogs un sadarbība starp ministriju, bruņotajiem spēkiem un sabiedrības dažādām grupām ir savstarpējas izpratnes, uzticības un cieņas pamatā. AM sabiedrisko attiecību īstenošanas pamatprincipi ir nepārtraukta informācijas pieejamības palielināšana, operativitāte un informēšanas personāla profesionalitātes paaugstināšana.

Konsekventi balstoties uz sabiedriskās domas pētījumiem un aizsardzības politikas prioritātēm, katru gadu tiek definēti uzdevumi sabiedrības informēšanā. 2003. gada otrajā pusē AM sagatavoja konceptuāli jaunas sabiedrisko attiecību stratēģiskās vadlīnijas, kas ir pamats sabiedrības informēšanas darbam aizsardzības sistēmā un nodrošina informēšanas darba pēctecību. Vadlīniju uzdevums ir nodrošināt vienotu izpratni par sabiedrības informēšanas uzdevumiem un īstenošanas gaitu aizsardzības sistēmā.

2003. gada decembrī "Data Serviss" veiktā sabiedriskās domas aptauja liecina, ka ir pieaudzis to Latvijas iedzīvotāju skaits, kuri uzskata, ka valsts drošības situācija uzlabojas. Tāpat ir palielinājies atbalsts Latvijas dalībai NATO. Sabiedrībā ir paplašinājusies gan izpratne par Aliansi, gan atbalsts tās politikai un uzdevumiem. Turklāt 2003. gadā ir palielinājies sabiedrības atbalsts viedoklim, ka Latvijas drošību vislabāk var stiprināt gan integrācija NATO, gan ES. Latvijas iedzīvotāju vairākums uzskata, ka arī ES ir nepieciešams veidot drošības politiku, taču lielākā daļa ir pārliecināta, ka šajā jomā ES ir cieši jāsadarbojas ar NATO.

Sabiedrības lielākā daļa (82,7%) atbalsta Latvijas bruņoto spēku pāreju uz profesionālo

Ēnu diena Aizsardzības ministrijā un Nacionālajos bruņotajos spēkos, 2003. gada 25. februāris

dienestu. Ir uzlabojies sabiedrības priekšstats gan par NBS kopumā, gan par atsevišķām to vienībām. Gandrīz 80% Latvijas iedzīvotāji uzskata, ka valstij ir nepieciešami NBS un tie ir jāattīsta.

Arī 2003. gadā Latvijas sabiedrības vairākums atbalstīja NBS karavīru piedalīšanos starptautiskajās misijās.

Lai nostiprinātu dialogu ar sabiedrību un Saeimas deputātiem, kopš 1999. gada tiek publicēts Aizsardzības ministra ziņojums Saeimai par valsts aizsardzības politiku un NBS attīstību kārtējā gadā. Saeimai tiek sniegta informācija par aizsardzības attīstības mērķiem un nozīmīgākajiem uzdevumiem, to izpildes plāniem, sasniegumiem un paveikto valsts aizsardzības spēju palielināšanas procesā.

Ar Aizsardzības ministrijas un NBS aktualitātēm iepazīstina Aizsardzības ministrijas mājas lapu (www.mod.gov.lv). Tajā izveidotas vairākas jaunas sadaļas, piemēram, "Karavīrs misijā". Šajā sadaļā atrodama aktuāla informācija par Latvijas bruņoto

spēku vienībām, kas dienestu pilda ārpus Latvijas robežām. 2003. gada janvārī mājas lapā tika rīkots konkurss "Ko Tu zini par NBS?", savukārt 2003. gada nogalē sadarbībā ar Latvijas Transatlantisko jauniešu klubu notika konkurss četrās Latvijas rajonu skolās.

Ministrija publicē ikmēneša militāro žurnālu "Tēvijas Sargs". Tas ir populārs gan jaunatnes, gan vecākās paaudzes lasītāju vidū. Žurnāls tiek izplatīts arī NBS vienībās visā Latvijā. Ar akadēmiskas ievirzes rakstiem par dažādiem militāriem jautājumiem iepazīstina Nacionālās aizsardzības akadēmijas izdots žurnāls "Militārais Apskats".

Divas reizes mēnesī tiek veidots raidījums "Laiks vīriem?", kas top sadarbībā ar TV radošo apvienību "Labvakar".

Ministrijai ir izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas reģionālajām TV kompānijām, kas reizi mēnesī veido militāras tematikas raidījumus Latvijas novados, atspoguļojot jaunākos un svarīgākos notikumus aizsardzības un drošības jomā. Savukārt radio ēterā ik nedēļu izskan raidījums "Junda", kas par jaunākajiem notikumiem NBS iepazīstina radio klausītājus.

Aizsardzības ministrija gatavo ikmēneša video apskatus par svarīgākajiem notikumiem AM un NBS. Tie tiek izplatīti NBS vienībās un skolās, kurās apgūst valsts aizsardzības mācību.

Informācija par aktuāliem aizsardzības jautājumiem tiek publicēta bukletos, brošūrās un informatīvajās lapās. Tie ir domāti gan Latvijas, gan ārvalstu auditorijām un tiek izdoti latviešu, angļu un franču valodā. 2003. gadā iznākuši bukleti gan par AM, gan NBS.

AM vienmēr ir aktīvi sadarbojusies ar nevalstiskajām organizācijām. Cieša sadarbība izveidojusies ar Latvijas Transatlantisko organizāciju (LATO) un Latvijas Transatlantisko jaunatnes klubu (LTJK) no to paša dibināšanas sākuma. Ar abām organizācijām kopīgi tiek īstenoti vairāki sabiedrības informēšanas projekti. Tāpat veiksmīga sadarbība vairāku gadu garumā ministrijai ir izveidojusies ar Latvijas Ārpolitikas institūtu. Kopīgi tiek rīkotas konferences par valsts drošības un aizsardzības jautājumiem, sniegts ieguldījums pētniecības darbā. Ministrija atbalsta un sadarbojas arī ar Brāļu kapu komiteju, kā arī citām organizācijām, kuru uzdevums ir vēstures vērtību saglabāšana un karavīru piemiņas godāšana.

Katrā NBS vienībā notiek atvērto durvju dienas. Jauniesaukto tuvinieki ir aicināti piedalīties zvēresta pieņemšanas ceremonijā, iepazīties ar dienesta vietu un apstākļiem, tikties ar virsniekiem un instruktoriem,

kas ir atbildīgi par jauno karavīru dienesta gaitu. Mātes dienā tiek sveiktas obligātā militārā dienesta labāko karavīru mātes.

Žurnālistu vidū populāras ir nu jau par tradīciju kļuvušās "Žurnālistu dienas NBS". Reizi gadā Mobilo strēlnieku mācību centrā Ādažos par karavīriem "kļūst" žurnālisti – viņi uzvelk lauku formu, piedalās teorētiskajās un praktiskajās mācībās, dodas uz šautuvi un pusdieno karavīru ēdnīcā. Šādā veidā preses pārstāvjiem ir iespēja labāk iepazīt dienestu bruņotajos spēkos un gūt izpratni par aizsardzības jomā notiekošajiem procesiem. Plašsaziņas līdzekļu pārstāvju dienas notiek arī Jūras un Gaisa spēkos.

Liela uzmanība tiek veltīta sadarbībai ar skolām. Aizsardzības ministrija kopā ar nevalstiskajām organizācijām un Valsts militārā dienesta pārvaldēm, Rekrutēšanas un atlases centru tiekas ar skolu jaunatni, lai iepazīstinātu ar Latvijas drošības politikas jautājumiem un dienestu NBS. 2003. gada nogalē pirms un pēc valsts svētkiem vairāku nedēļu garumā katru nedēļas dienu AM un NBS speciālisti viesojās kādā no skolām, lai stāstītu par valsts aizsardzības jautājumiem, bruņoto spēku darbību un karavīru ikdienu.

2004. gadā īpašu uzmanību ministrija plāno pievērst sabiedrības informēšanas personāla izglītošanai, žurnālistu akreditācijai aizsardzības sistēmā, ceļojošās izstādes sagatavošanai, aizsardzības sistēmas intraneta izveidošanai iekšējās auditorijas informēšanas vajadzībām, korporatīvā dizaina standartu ieviešanai, kā arī sadarbībai ar dažādām sabiedrības interešu grupām un organizācijām.

NBS un jo īpaši Zemessardze no to izveidošanas pirmajām dienām aktīvi piedalās nemilitāru uzdevumu izpildē, sniedz lielu palīdzību pašvaldībām, valsts policijai un ugunsdzēsības iestādēm. NBS karavīri palīdz meklēšanas un glābšanas pasākumos uz sauszemes un jūrā dabas stihiju un nelaimes gadījumos. NBS piedalās maluzvejniecības un malumedniecības profilakses un citos ar vides aizsardzību un saglabāšanu saistītos pasākumos. Īpaši būtiska un sabiedrībai nozīmīga ir nesprāgušas munīcijas neitralizēšana. Katru gadu tiek neitralizēti uz sauszemes un jūrā atrastie tūkstoši sprādzienbīstamo priekšmetu no Pirmā un Otrā pasaules kara laikiem.

10.2. Militārā izglītība un patriotiskā audzināšana

Latvijas pilsoņu patriotismam un valstiskai apziņai ir bijusi un būs izšķiroša nozīme gan valsts

veidošanā, gan tās tālākā attīstībā. Domājot par mūsu valsts neatkarības nostiprināšanu un drošības paaugstināšanu nākotnes kontekstā, īpaša nozīme ir Latvijas jauniešu valstiskās apziņas un personiskās līdzdalības sajūtas iespēju nostiprināšanai. Pēdējos gados Aizsardzības ministrija un Zemessardze saskaņā ar 1999. gada 2. februārī Ministru kabinetā akceptēto koncepciju "Jaunatnes izglītība valsts aizsardzības jomā" ir aktīvi piedalījusies jaunatnes pilsoniskajā audzināšanā.

Pāreja uz profesionālo militāro dienestu un atteikšanās no obligātā militārā dienesta izvirza jaunus uzdevumus Aizsardzības ministrijas veiktajai jauniešu izglītošanai valsts aizsardzības jomā. Tai ne tikai jāsekmē pilsoniskās apziņas veidošana, bet arī jāklūst par atlases sistēmu militārās karjeras veidošanā. Tādējādi Aizsardzības ministrijas mērķi darbā ar jaunatni ir:

- sekmēt jauniešu pilsonisko apziņu un izglītošanu valsts aizsardzības jomā;
- savlaicīgi ieinteresēt jauniešus par militāro dienestu;
- paplašināt motivēta profesionālā dienesta personālsastāva atlases iespējas.

Aizsardzības ministrija darbu ar jaunatni organizē divos veidos:

- 1992. gadā Zemessardze izveidoja Jaunsardzi, kas šajā laikā ir kļuvusi par lielāko Latvijas jaunatnes organizāciju;
- kopš 1997. gada Valsts militārā dienesta pārvalžu speciālisti daļā vidējās izglītības mācību iestāžu māca brīvās izvēles priekšmetu – Valsts aizsardzības mācību.

2003. gadā sagatavotajai Jaunsardzes koncepcijai jāveicina šīs jaunatnes kustības attīstība, ar nolūku informēt un ieinteresēt jaunatni valsts aizsardzības pasākumos, kas ir sevišķi nozīmīgi profesionālā militārā dienesta gadījumā. Jau pavisam tuvā nākotnē Jaunsardzes un NBS rekrutēšanas sistēmu mērķtiecīgai sadarbībai jāveicina NBS vienību nodrošināšana ar motivētu un uzticamu militāro un civilo personālu.

Lai efektīvāk nodrošinātu jaunatnes iepazīstināšanu ar valsts aizsardzības uzdevumiem, nepieciešams apvienot līdzšinējos pirmsdienesta militārās apmācības veidus. Jaunatnes militāro izglītošanu turpmāk būtu jāorganizē vienotas sistēmas – Jaunsardzes – ietvaros. Jaunsardzes organizatoriskā vadība tiks nodrošināta ar AM Jaunatnes izglītības nodaļas starpniecību, kuras pakļautībā strādās jaunsargu vadītāji un instruktori. Jaunsardzes mācību procesa nodrošināšanai būs

NBS diena Jelgavā, 2003. gada 23. aprīlis

pieejama gan Militārā dienesta iesaukšanas centra, gan arī Nacionālo bruņoto spēku infrastruktūra un resursi.

Mācību process sastāv no teorētiskām nodarbībām, kas tiek organizētas mācību gada laikā skolās, un praktiskām nodarbībām (nometnēm, salidojumiem, sacensībām), kuru organizēšana notiek ar Nacionālo bruņoto spēku vienību atbalstu un to bāzēs.

Mācību process Jaunsardzē tiek organizēts divās vecuma grupās:

- jaunākās grupas (12–15 gadi) mācību programmas pamatuzdevums ir militārās vēstures apgūšana, karavīru piemiņas vietu apzināšana un sakopšana. Tā dod ieskatu par Latvijas Nacionālo bruņoto spēku funkcijām, struktūru, karavīra dzīvi un militārās apmācības pamatiem. Programmā paredzēti arī pārgājieni un militarizētas sacensības;
- vecākās grupas (16–18 gadi) uzdevums ir valsts aizsardzības mācības programmas apgūšana.

Programma jauniešiem sniedz zināšanas par Latvijas militāro vēsturi, valsts pašreizējo drošības politiku, integrācijas procesu un dalību NATO. Programma ietver nodarbības ierindas mācībā, taktikā, topogrāfijā, ieroču un šaušanas mācībā, pirmās medicīniskās palīdzības sniegšanā. Liela vērtība mācību procesā tiek pievērsta jauniešu fizisko īpašību – spēka, ātruma, veiklības un izturības – attīstīšanai. Programmas apgūšanai paredzēti trīs mācību gadi. Beidzot apmācības procesu, tiek kārtotas ieskaites un par kursa apguvi tiek izsniegts sertifikāts, kas dod priekšrocības, piedaloties konkursā par mācību vietām militārajās mācību iestādēs un profesionālajam dienestam NBS.

NOBEIGUMS

Latvijas valsts neatkarības nostiprināšana un attīstība prasa ne mazums pūļu, mērķtiecības un prasmes gan no katra Latvijas iedzīvotāja, gan no valsts kopumā. Demokrātija, stabilitāte, drošība un pārticība ir vērtības, kuras kopīgi izvēlējamies pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu sākumā. Lai izdarītā izvēle kļūtu neatgriezeniska un noteiktie mērķi tiktu sasniegti, nepieciešams izmantot katru iespēju. Pašaizsardzības spēju stiprināšana un sadarbības partneru izvēle ir viena no būtiskākajām iespējām un uzdevumiem.

Lai Latvijas valsts būtu droša un aizsargāta, aizsardzības ministram, Aizsardzības ministrijas, Nacionālo bruņoto spēku un to pakļautības iestāžu darbiniekiem un karavīriem ir atbildīgi jāveic savi ikdienas pienākumi. Mūsu mērķi ir skaidri noteikti un mūsu vajadzības ir balstītas uz pārdomātu valsts ārējo, drošības un aizsardzības politiku.

Valsts aizsardzības sistēmas un tā pamatelementa – Nacionālo bruņoto spēku – efektīva attīstība, motivēts, profesionāls civilais un militārais personāls, atbilstoša infrastruktūra, bruņojums, ekipējums un tehnika ir priekšnoteikumi, kuru sasniegšana ir konsekvents un nepārtraukts tuvāko gadu mērķis un darbs. Tāpēc valsts aizsardzības sistēmas un bruņoto spēku attīstība ir mērķtiecīgi jāturpina, lai Latvija būtu līdzvērtīga starp pārējām NATO dalībvalstīm un varētu sniegt būtisku ieguldījumu starptautiskās drošības vides veidošanā.